

DUHOVNO ŽIVLJENJE

VIDA ESPIRITUAL

LETNIK XXXV.

ZIVLJENJSKI PODATKI IRENEJA FRIDERIKA BARAGA

1859:

V Montrealu izidejo „Pridige škofa Barage“ v jeziku Indijancev Kree; delo je sestavljeno iz raznih Baragovih spisov. Leta 1887 je izšlo v 2. izdaji.

Od 28. aprila do 5. maja 1861:

Baraga na 3. pokrajinskem cerkvenem zboru v Cincinnati.

23. oktobra 1865:

Božji služabnik Pij IX. dovoli prenos škofijskega sedeža od Slapa svete Marije (Saulte de Sainte Marie) v Marquette.

Meseca maja 1866:

Baraga se poslovil od Slapa sv. Marije in se preseli v Marquette.

9. oktobra 1866:

Barago zadene kap na 2. pokrajinskem cerkvenem zboru v Baltimoru.

19. januarja 1868:

Na nedeljo Jezusovega Imena v zgodnjih jutranjih urah Baraga umrje v Marquetteu.

31. januarja 1868:

Pogreb škofa Friderika Barage.

Smrtni ostanki vnetega dušnega pastirja med Slovenci ter gorečega misijonarja in škofa med Otavani in Očipvejci ter evropskimi priseljenci v Severno Ameriko sedaj počivajo v kripti krasne nove stolnice sv. Petra v Marquetteu; njegovi rojaki pa pomnožimo svoje molitve, da bi njegovo podobo že skoraj mogli zreti na naših oltarjih.

**Ob stoletnici
Baragove
smrti
(1868–1968)**

Mislimo si, da smo na pokopališču čisto sami. Na vseh svetih dan zvečer. Povsod sveže rože, morda se kje zasteklena luč bori z večernim vetrom. Zadnji obiskovalci se poslavljajo od grobov svojih dragih. Sami slutimo, da se bo kmalu približal pokopališki paznik. Opozoril nas bo, da je čas odhoda. Preden bomo odšli k maši v slovensko kapelo, po kateri bomo položili prižgano svečko pred spomenik domobrancem, izrabimo zadnje sekunde za kratek pa oster premislek.

Pozabimo na čas in na prostor. Pozabimo tudi na paznika. Priprimo oči, da bomo mogli videti *grob* in *lučko* na grobu in *križ* ob vzglavju naših najljubših.

Grob očeta ali mame ali žene ali moža ali brata ali sestre ali otrok ali prijatelja nas bo prepričal o resničnosti tudi *našega* groba in smrti, ki nas bo spet združila z njimi. Saj je značilna koncilaska misel, da mora vse življenje nositi pečat vstajenja. Grob je res samo potrebna odskočna deska v Življenje brez konca.

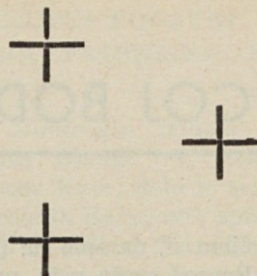
Luč na grobu naj nas prepriča o nezgorljivi sreči, ki se s smrtjo dopolni v Bogu. Prosimo nje, ki so že otroci Luči, da mi ne bi ostali otroci le tega sveta.

Križ, ob vzglavju naših živih v Bogu, nas bo utrdil v veri v duhovnost in v Boga. — Spomnimo se sedanjih nagrobnih slik iz domovine. Na nekaterih grobovih je *peterokraka zvezda* namesto *križa*. — Pred križem na grobu in vpričo pokojnih prisézimo, da ne bomo nikdar prelepili čez ta križ tisočaka ali milijonskega čeka. Sicer bi po standardni poti zahodnega materializma prišli do istega brezverstva, za katerega se komunisti desetletja trudijo z nasiljem.

Če bo *grob* osvežil v nas vero v našo smrt, če bo *luč* okrepila upanje tudi v vstajenje in če bo *križ* ohranil v nas vero v Boga, potem bomo vredni, da bodo nocoj, na vseh svetih dan, združeni z nami vsi tisti, ki že uživajo popolno srečo v Bogu. Luč s križa na grobu naj presije naše ceste in avenide in domove in kupčije, da bomo že na zemlji resnično otroci Luči.

J. Re.

S sv. očetom izpovedujemo vero v Očeta in Sina in Sv. Duha

Presveta Trojica

1. Verujemo v enega Boga, Očeta, Sina in Svetega Duha, stvarnika vidnih stvari, kakršen je ta svet, kjer poteka naše minljivo življenje, in nevidnih stvari, kakršni so čisti duhovi, ki jih imenujemo tudi angele, in stvarnika duhovne in neumrljive duše v vsakem človeku.

2. Verujemo, da je ta edini Bog docela enovit tako v svojem neskončnem bistvu kakor tudi v vseh svojih popolnostih: v svoji vsemočnosti, v svoji neskončni vednosti, v svoji modrosti (providentia), v svoji volji, in svoji ljubezni. On je tisti, ki je, kakor je sam razodel Mojzesu, On je lju-

bezen, kakor nas uči apostol Janez tako da ti dve imeni, Bit in Ljubezen, na neizrekljiv način izražata isto božjo stvarnost Njega, ki se nam je dal spoznati in ki je, „prebivajoč v nedostopni svetlobi,“ v samem sebi vzvišen nad vsako ime, nad vse stvari in nad sleherni ustvarjeni razum. Samo Bog more podeliti pravo in polno spoznanje o samem sebi, to je o Bogu, ko se nam razodeva kot Oče, Sin in Sveti Duh; in po milosti smo poklicani, da bi bili deležni njegovega večnega življenja, tukaj na zemlji v zastrtosti vere, po smrti pa v večni luči. Tisti medsebojni odnosi, ki so od vekomaj istovetni s tremi božjimi osebami, od katerih vsaka je ena sama in prav ista božja Bit, so notranje življenje trikrat svetega Boga (*Mutua vincula... efficiunt intimam*), življenje, ki neskončno presega vse, kar moremo kot ljudje razumeti. Zaradi tega se zahvaljujemo božji dobroti za to, da morejo zelo mnogi, ki verujejo, skupaj z nami pričevati pred ljud-

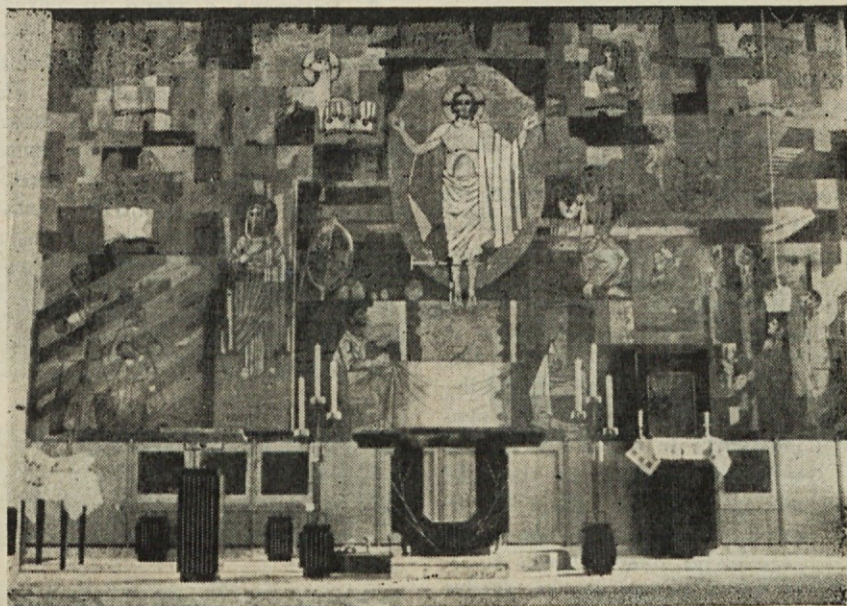
mi za enega samega Boga, čeprav ne poznajo skrivnosti presvete Trojice.

3. Verujemo torej v Boga, ki vekomaj rodi (parit) Sina, verujemo v Sina, božjo Besedo, ki je vekomaj rojen (gignitur), verujemo v Svetega Duha, neustvarjeno Osebo, ki izhaja od Očeta in Sina kot njuna večna Ljubezen. V treh božjih osebah, ki so vse tri enako večne in enako popolne (co-aeternae et coaequales), torej prekipjevata in se dovršujeta v neizmernem veličastvu in slavi neustvarjene Biti življenje in blazenost povsem enega Boga, tako da „smo dolžni častiti edinstvo v

trojstvu in trojstvo v edinstvu.“

4. Verujemo v Gospoda našega Jezusa Kristusa, ki je Sin božji. On, Sin božji, je večna Beseda, rojen iz Očeta pred vsemi veki in enega bistva z Očetom, homoúsios to Patri; po njem je vse ustvarjeno. Učlovečil se je po Svetem Duhu iz Marije Device in je postal človek: torej enak Očetu glede na božjo naravo (božanstvo), manjši od Očeta glede na človeško naravo (človečnost), v samem sebi povsem eden (unus omnino) ne po kaki nemogoči pomešanosti narav, ampak v enoti osebe.

5. Prebival je med nami poln milosti in resnice. Oznanil in vz-

Prezbiterij in veliki oltar obnovljene cerkve v Dražgošah

postavil je božje kraljestvo in je storil, da v njem spoznavamo Očeta. Dal nam je svojo zapoved, naj se ljubimo med seboj, kakor nas je on ljubil. Učil nas je poti evangeljskih blagrov: naj bomo ubogi v duhu, krotki, potrpežljivi v prenašanju bridkosti, žejni pravice, usmiljeni, čistega srca, naj bomo zavzeti za mir in naj sprejemamo nase preganjanje zaradi pravice. Trpel je pod Poncijem Pilatom kot Jagnje božje, ki je sprejelo nase grehe sveta, umrl je za nas, pribit na križ, in nam za ceno svoje krvi pridobil odrešenje. Bil je pokopan in je z lastno močjo tretji dan vstal od mrtvih ter nas s svojim vstajenjem dvignil k tisti deležnosti božjega življenja, ki je milost. Šel je v nebesa, odkoder bo spet prišel v slavi, da bo sodil žive in mrtve, vsakogar po njegovem zasluženju — tisti, ki so se odzvali božji ljubezni in božjemu usmiljenju, bodo šli v večno življenje, tisti pa, ki so ju do konca odklanjali, bodo šli v ogenj, ki nikdar ne ugasne.

6. Verujem v Svetega Duha, Gospoda in oživljavca, ki ga z Očetom in Sinom molimo in slavimo. Ki je govoril po prerokih; poslal nam ga je Kristus po svojem vstajenju in odhodu v nebesa k Očetu; Sveti Duh je tisti, ki razsvetljuje, oživlja, varuje in vodi Cerkev, on tudi očiščuje njene ude, če le ne nasprotujejo milosti. Njegovo delovanje, ki prodre prav do globine duše, more človeka napraviti sposobnega, da v po-

nižnosti, katero zajema iz Kristusa, odgovori na njegovo povabilo: „Bodite popolni, kakor je popoln vaš Oče nebeški“ (Mt 5, 48).

Devica Marija

7. Verujemo, da je Marija postala vedno deviška mati učlovečene Besede, našega Boga in Odrešenika Jezusa, da je zaradi zasluženja svojega Sina bila odrešena na odličnejši način, da je bila obvarovana vsakega madeža izvirnega greha in da se po daru milosti odlikuje visoko pred vsemi drugimi stvarmi.

8. Povezana s tesno in nerazdružljivo vezjo s skrivnostjo učlovečenja in odrešenja, je presveta Devica Marija, Brezmadežna, bila po končanem teku zemeljskega življenja s telesom in dušo vzeta v nebeško slavo in je z upodobitvijo po svojem od mrtvih vstalem Sinu postala vnaprej deležna prihodnjega veličastva vseh pra-

AM

vičnih; verujemo, da presveta božja Porodnica, nova Eva, mati Cerkve, v nebesih še naprej izvršuje svojo materinsko nalogo do Kristusovih udov s tem, da sodeluje pri rojstvu in množitvi božjega življenja v dušah odrešenih ljudi.

Greh in milost

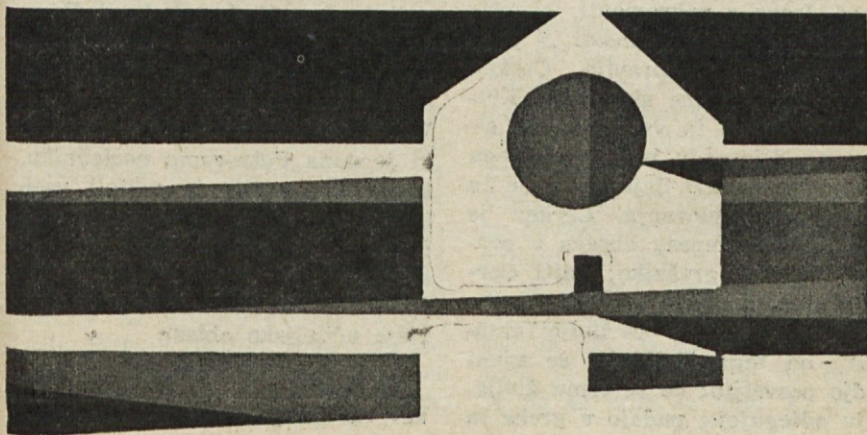
9. Verujemo, da so v Adamu vsi grešili; tako je zaradi izvirnega greha, ki ga je storil Adam, vsem ljudem skupna človeška narava padla v stanje, v katerem trpi škodo zaradi posledic tega greha; in to ni več tisto stanje, v katerem se je nahajala v naših prvih starših, postavljenih v svetost in pravičnost, in v katerem človek ni poznal ne zla ne smrti. In tako je padla človeška narava sedaj brez tistega daru milosti, ki jo je

prej krasil in ranjena je v svojih lastnih naravnih močeh ter podvržena gospostvu smrti, ki prehaja na vse ljudi; in v tem pomenu se vsak človek rodi v grehu.

10. S tridentinskim cerkvenim zborom torej priznavamo (*teneamus*), da izvirni greh hkrati s človeško naravo prehaja (ne po posnemanju, ampak po razmnoževanju) (*propagatione non imitatione*) in da je (vsakomur lasten).

11. Verujemo, da nas je naš Gospod Jezus Kristus z daritvijo na križu odrešil izvirnega greha in vseh osebnih grehov, kar jih stori kdor koli izmed nas, tako da se izpolnjuje apostolova beseda: „Kjer se je pomnožil greh, se je še bolj pomnožila milost.“

12. Verujem v en sam krst, katerega je postavil naš Gospod Jezus Kristus v odpuščanje grehov. Krst je treba podeljevati tudi

otrokom, ki se še niso mogli oma-
deževati z osebnim grehom, da
se tako tisti, ki so bili rojeni brez
nadnaravne milosti, prerode „iz
vode in Svetega Duha“ k božjemu
življenju v Kristusu Jezusu.

Cerkev

13. Verujem v eno, sveto, ka-
toliško in apostolsko Cerkev, ki
jo je Jezus Kristus sezidal na ska-
lo, ki je Peter. Cerkev je Kristu-
sovo skrivnostno telo, vidna druž-
ba, oskrbljena s hierarhičnimi or-
gani, in duhovno občestvo, zemelj-
ska Cerkev, božje ljudstvo, potu-
joče tukaj na zemlji, in z nebe-
škimi darovi obogatena Cerkev,
kal in začetek božjega kraljestva,
po katerem se skozi čase človeške
zgodovine nadaljuje odrešilno delo
in trpljenje in ki z vsemi močmi
teži po popolni dovršitvi. Svojo
Cerkev oblikuje v teku časov Go-
spod Jezus z zakramenti, ki pri-
tekajo iz njegove polnosti. S temi
(zakramenti) napravlja Cerkev
svoje ude deležne skrivnosti Kri-
stusove smrti in vstajenja, in si-
cer po delovanju milosti Svetega
Duha, ki Cerkvi daje življenje in
sposobnost delovanja. Cerkev je
torej sveta, čeprav obsega v svo-
jem naročju grešnike; kajti Cer-
kev nima drugega življenja razen
življenja milosti — če živijo (alun-
tur) od tega življenja, se njeni
udje posvetijo; če se temu življe-
nju odtegujejo, padajo v grehe in

dušne zablode, ki preprečujejo, da
bi Cerkev izžarevala svojo svetost.
Zato Cerkev trpi in se pokori za
te grehe, od katerih more z ob-
lastjo odpuščanja po Kristusovi
krvi in po daru Svetega Duha oz-
dravljati svoje otroke.

14. Po zvezi s tistim Izraelom,
čigar svete knjige z ljubeznijo ču-
va in čigar očake in preroke spo-
štljivo časti, je Cerkev dedinja ob-
ljub in Abrahamova hčerka po
Duhu. Sezidana je na temelj apo-
stolov in skozi vse veke zvesto iz-
roča naprej tako njihovo vedno
živo besedo kakor tudi njihove
pastirske oblasti v Petrovem na-
sledniku in škofih, ki so v občest-
vu z njim. Dana ji je končno na-
loga, da ob neprestani deležnosti
varstva Svetega Duha ohranja,
uči, razlaga in razširja resnico,
katero je Bog razodel po prerokih
še na zastrt način, po Gospodu
Jezusu pa v vsej polnosti. Veru-
jemo vse tisto, kar je vsebovano
v napisani ali izročeni božji be-
sedi in kar Cerkev kot od Boga
razodeto predlaga v verovanje bo-
disi s slovesnim razsojanjem bo-
disi z rednim vesoljnim učenjem.
Verujemo v tisto nezmotljivost,
ki je dana Petrovemu nasledniku,
kadar kot pastir in učitelj vseh
kristjanov govori „ex cathedra“,
in ki je zagotovljena tudi škofov-
skemu zboru, kadar skupaj s Pe-
trovim naslednikom izvršuje naj-
višjo učiteljsko oblast.

15. Verujemo, da je tista Cer-
kev, ki jo je ustanovil in zanjo

molil Kristus, neporušna ena v veri, v bogočastju in v povezanosti hierarhičnega občestva. Bogastvo raznoličnih liturgičnih obredov in zakonita različnost bogoslovne in duhovne dediščine ter posebnih pravnih ureditev tudi znotraj te Cerkve prav nič ne nasprotuje njeni edinosti, marveč jo še bolj razodeva.

16. Priznavamo tudi, da se zunaj organizma Kristusove Cerkve nahajajo številne prvine posvečenja in resnice, ki kot Kristusovi Cerkvi lastni darovi nagibljejo k vesoljni edinosti, in verujemo v delovanje Svetega Duha, ki v vseh Kristusovih učencih prebuja hrepenenje po tej edinosti; in zato upamo, da se bodo kristjani, ki še niso v polnem občestvu ene Cerkve, nekoč zedinili v eni čredi pod enim pastirjem.

17. Verujemo, da je Cerkev potrebna za zveličanje. Srednik in pot zveličanja je namreč samo Kristus, navzoč za nas v svojem telesu, ki je Cerkev. Toda božji sklep odrešenja obsega vse ljudi; tudi tisti namreč, ki brez lastne krivde ne poznajo Kristusovega evangelija in njegove Cerkve, a iščejo Boga z iskrenim srcem in skušajo pod vplivom milosti splojevati njegovo voljo, kakor jo spoznavajo po glasu vesti, tudi ti — za njihovo število ve edinole Bog — sodijo, čeprav na neviden način, k božjemu ljudstvu in morejo doseči večno zveličanje.

Evharistija

18. Verujemo, da je sv. maša, ki jo v moči oblasti, prejete z zakramentom sv. reda, opravlja duhovnik kot Kristusov predstavnik (in persona Christi) in ki jo daruje v Kristusovem imenu in v imenu udov njegovega skrivnostnega telesa, resnično kalvarijska daritev, ki postane zakramentalno navzoča na naših oltarjih. Verujemo, da sta kruh in vino, ki ju je Gospod posvetil pri zadnji večerji, se spremenila v njegovo telo in kri, ki naj bi bila kmalu nato za nas darovana na križu; in da se kruh in vino, ki ju po-

sveti duhovnik, prav tako spre-menita v telo in kri v nebesih po-veličanega Kristusa; in verujemo, da je skrivnostna Gospodova nav-zočnost pod tem, kar se našim ču-tom zdi še naprej isto, enako, kakor je bilo prej, resnična, stvar-na in bistvena.

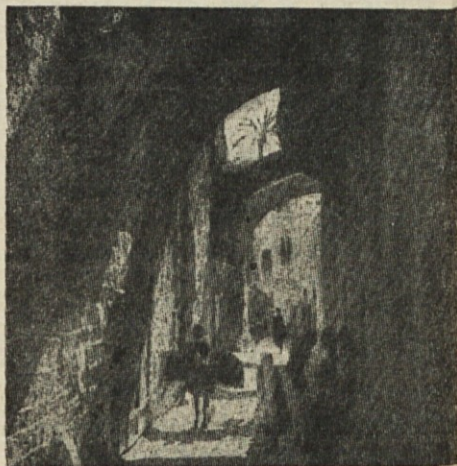
19. V tem zakramentu torej Kristus ne more biti drugače navzoč kakor po spremenitvi vse-ga bistva kruha v njegovo te-lo in po spremenitvi vsega bistva vina v njegovo kri, nespreme-njene ostanejo samo lastnosti (proprietates) kruha in vina, ka-tere zaznavamo s svojimi čuti. To skrivnostno spremenitev sv. Cer-kev na zelo primeren način ime-nuje transsubstanciacija. Kakršna-koli bogoslovna razlaga, ki skuša nekoliko razumeti to skrivnost, pa se mora, da bo skladna s katoli-ško vero, držati tega, da kruh in vino v stvarnosti sami, to je ne-odvisno od našega duha, z izvršit-vijo posvečenja, prenehata bivati, tako da sta odslej pod zakramen-talnima podobama kruha in vina resnično pred nami presveto telo in kri Gospoda Jezusa, kakor je to hotel Gospod sam z name-nom, da bi se nam dajal v hrano in bi nas združeval v enoto svo-jega skrivnostnega telesa.

20. Eno samo in nedeljivo bi-vanje poveličanega Gospoda v ne-besih se z zakramentom ne pomno-ži, ampak postane navzoče na raz-ličnih krajih zemlje, kjer se obhaja evharistična daritev: gre tu za ti-sto „skrivnost vere“ in skrivnost

evharističnega bogastva, ki ji mo-ramo pritrčiti brez vsakega ugo-vora. Po opravljeni daritvi ostane isto bivanje navzoče v najsvetej-šem zakramentu, ki se shranja v tabernaklju (altaris aedicula) ka-kor v živem srcu naših svetišč. In zato nas obvezuje nam nad vse ljuba dolžnost, da v sveti hostiji, ki jo vidijo naše oči, častimo in molimo učlovečeno Besedo samo, ki je naše oči ne morejo videti, ki pa je kljub temu postala nav-zoča pred nami, ne da bi zapu-stila nebesa.

Nebesa in zemlja

21. Tudi izpovedujemo, da bo-žje kraljestvo, ki se je začelo tu-kaj na zemlji v Kristusovi Cerkvi, ni od tega sveta, čigar podoba preide, in da njemu lastne rasti

ni mogoče istovetiti z napredovanjem človeške kulture, prirodoslovnih znanosti in tehnike; to božje kraljestvo je namreč povsem namenjeno vedno globljemu spoznavanju nedoumljivega Kristusovega bogastva, vedno trdnjšemu upanju v večne dobrine, v vedno bolj gorečem odzivanju na božjo ljubezen, v vedno obilnejšem razlivanju milosti in svetosti med človeštvom. A prav ta ljubezen je tista, ki nagiblje Cerkev, da si ne prestando prizadeva tudi za resnični časni blagor človeštva. Čeprav svojim otrokom ne neha klicati v spomin, da nimajo tukaj stalnega mesta, jih vendar spodbuja, naj se v skladu s svojim življenjskim poklicem in možnostmi trudijo za večji blagor svoje zemeljske domovine in naj pospešujejo pravičnost, mir in bratovsko slogo med ljudmi ter na razne načine pomagajo svojim bratom, zlasti najubožnejšim in najbolj nesrečnim.

22. Velika vnema, s katero se Cerkev, Kristusova nevesta, zanima za stike ljudi, za njihove radosti in pričakovanja, za njihove bridkosti in napore, ni torej nič drugega kakor izraz njenega močnega in živega hrepenenja po navzočnosti med ljudmi, da bi jih razsvetljevala s Kristusovo lučjo in jih vse zbiralala in združevala v njem, ki je njihov edini Odrešenik.

Občestvo svetnikov

23. Verujemo v večno življenje. Verujemo, da duše vseh tistih, ki umro v Kristusovi milosti sestavljajo božje ljudstvo onstran smrti, ki bo popolnoma premagana na dan vstajenja, ko se bodo te duše združile s svojimi telesi.

24. Verujemo, da množica tistih duš, ki so zbrane v nebesih okoli Jezusa in Marije, sestavljajo nebeško Cerkev, kjer v uživanju večne blaženosti gledajo Boga, kakršen je, in kjer imajo na različnih stopnjah in na različne načine skupaj z angeli delež pri izvrševanju božjega gospodstva, ki pripada poveljčanemu Kristusu, s tem, da za nas prosijo in so s svojo bratovsko skrbnostjo v oporo naši slabosti.

25. Verujemo v občestvo vseh Kristusovih vernikov, to je tistih, ki romajo na zemlji, umrlih, ki se očiščujejo, in tistih, ki uživajo nebeško blaženost, in da se vsi ti zraščajo v eno samo Cerkev; in verujemo, da nam je v tem občestvu na voljo ljubezen usmiljenega Boga in njegovih svetnikov, ki vedno radi uslišujejo naše prošnje, kakor nam je zagotovil Jezus: „Prosite in se vam bo dalo.“ V tej veri in v tem upanju pričakujemo vstajenja umrlih in življenja v prihodnjem veku.

Hvaljen bodi trikrat sveti Bog.
Amen.

Ves svet se letos spominja dogodkov pred petdeset leti. L. 1918 so se na jesen zrušila številna cesarstva v Evropi in mnogi narodi v Srednji Evropi so stopili na novo pot za uresničenje svojih idealov o narodni in duhovni svobodi. Toda takratni dogodki, ki so npr. Slovenijo vključili v Jugoslavijo, so bili le etapa, le novo obdobje pri delu za pravo svobodo in neodvisnost Slovenije.

Začelo se je torej v letu 1918, vendar to ni bil pravi začetek, kajti mednarodni dogodki se ne sprožijo kar čez noč, pa naj si bodo takšne revolucionarne narave, kakor je bil izbruh oktobrske revolucije v Rusiji leta 1917 ali vzporedno z njo razpad habsburškega imperija v letu 1918. Mednarodno življenje se namreč sproti vrašča v pravi red ravnotežja in harmonije med narodi, kajti samo tako se mora vsemu človeštvu zavarovati tisto najvišje sožitje, najlepša dobrina, ki

mu pravimo mir. Ko pa smo se doslej pri teh naših razmišljanjih srečavali s tem temeljem za pravi red med narodi, smo spet in spet mogli ponavljati misli, s katerimi je ravno Cerkev gradila in pomagala graditi mir in pravi mednarodni pravni red v preteklih dvesto letih. Kakor je namreč rasel mednarodni red, tako je vzporedno rastla tudi veličina Cerkve, in to tudi tedaj, ko so vladali na svetu Cerkvi sovražni politični sistemi. Pogosto je Cerkev dobivala celo hude udarce ravno v času, ko je morala biti edina v iskanju temeljev za poravnavo mednarodnih sporov ali nenadnih svetovnih težav pri gradnji pravega socialnega reda. Že od zgodnjega srednjega veka so znani primeri, ko so papeži znali in uspeli posredovati pri sporih med narodi, pogosto so bili papeži tisti, ki so novo nastalim državam ob nastanku dajali na pot v lepšo bodočnost „rojstne liste“

(znano je, da so mnogim kraljem, celo pravoslavnim, papeži dajali kraljevske krone, ker je ravno to dejanje dajalo novi vladavini zdravo in trdno podlago).

Moremo reči, da se je sedanji moderni mednarodni pravni red gradil v glavnem po načrtih in sredstvih, ki jih je nudila Cerkev. Odtod tudi tolik sloves cerkvene diplomacije.

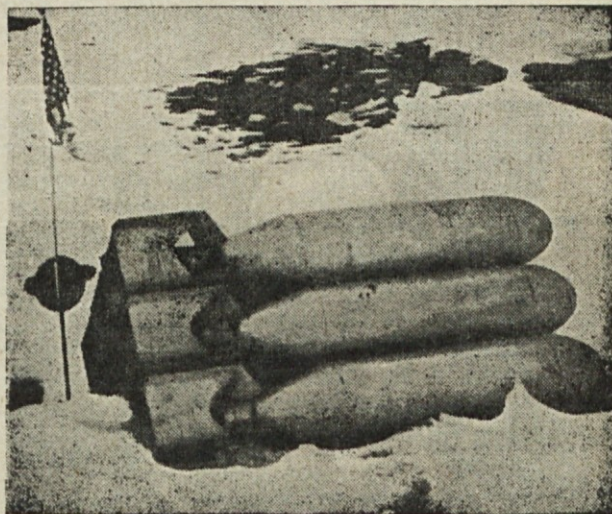
Idejni temelji za svobodo slovenstva

Francoska revolucija v letu 1789 je usodo oblikovanja nove Evrope izročila ljudskim množicam v roke. Fevdalni sistemi so začeli propadati in vodilno vlogo je prevzemalo meščanstvo tudi pri nas. Sicer pa je res, da se je slovenski narod poli-

tično rodil leta 1848, to je ob revolucijah, ki so prinesle „pomlad“ vsem narodom Evrope.

Februarska in marčna revolucija v letu 1848 sta se rodili čez noč, toda korenine so se zasajale že mnogo prej. Duhovne temelje so pri nas polagali kulturni delavci Zoisovega kroga od leta 1800 naprej in duhovno smo v zbor evropskih narodov stopili kot dorastli s Poezijami Franceta Prešerna. Toda ob vsem tem bi bili obsojeni na delo v zatišju ali nekje v kotu, če ne bi imeli duhovnih oblikovalcev, ki so nas dvignili iz meja slovenskega provincializma. Verjetno ni ravno slučaj, da smo to dosegli po problemih, ki so takrat predvsem zajemali prerajanje katolicizma. Dotlej je Cerkev živela v temi in mraku janzenizma, godnega samo za absolutizem, kakor ga je do leta 1848 krepko izvajal avstrijski

Šest bomb...
nagrobni
spomenik
padlemu
vojaku

kancler in zunanji minister princ Metternich. Če smo v narodni programatiki torej dospeli do tedaj najvišjega ideala narodne veličine s Prešernom, pa smo v svojo duhovno afirmacijo zajadrali z vsemi vetrovi v jadrih obeh škofov Bage in Slomška ter v posvetni kulturi s fizikom Štefanom, slavistom Miklošičem in tudi velikim misijonarjem Knobleharjem, velikim znanstvenikom. Sicer je to že mnogim znano, toda poudariti moramo njih pomen danes zaradi tega, ker je tedaj naše kulturno in duhovno stremenje res šlo vstric s svetovnim idejnim dogajanjem. Resnica pa je, da kljub temu, tedaj zastavljenega ideala o Zedinjeni Sloveniji v okviru takratne habsburške monarhije nismo dosegli; vzporedno z naporom Cerkve, ki nam je po Slomšku res postala najvišja narodna ustanova, smo že ujeli zdrav

korak pri rasti pravemu končnemu idealu naproti. Po posredovanju slovenskih katoliških shodov, z začetki krščanskega socialnega gibanja, kakor ga je za cel narod že oznanjal Janez Ev. Krek, smo stopali skozi krizo prve svetovne vojne do Majniške deklaracije v letu 1917 in do prevratov v letu 1918. Došli smo na prag lastne državnosti!

Svoboda je samo ena

Zakaj nismo dosegli prave svobode v letu 1918 in v prvi Jugoslaviji, bo še predmet mnogih razglabljanj, ki bodo morala zajeti tudi že probleme, ki še danes pretresajo drugo Jugoslavijo, kakor je nastala po letu 1945. Vseh nesrečnih pretresov in kriz gotovo ne morejo biti krivi Slovenci. Naš razvoj v drugi polovici XIX. stoletja je dokaz, kako smo se po verski in splošno kulturni usmerjenosti znali prepojit z ideali ljubezni do prave svobode in do pravega sožitja med narodi in gotovo bo za začetek nove države v letu 1918 obveljala resnica, da smo Slovenci ob Hrvatih in Srbih stopali v novo državno skupnost kot iskreno prepričani Jugoslovani.

Toda sledila so razočaranja za razočaranjem! Ker smo poleg tega bili še na periferiji na severu Jugoslavije, smo mogli biti pri državnem vodstvu v Beogradu komaj dovolj prisotni in odločilni. Ta postranskost pa nam je v novih razmerah le še bolj poglobljala obču-

MOLITVENI NAMEN:

Oktober

Splošni: da bi državne oblasti pospeševale in branile razmere za zdravo duhovno in in materialno življenje po družinah.

Misijski: za uspešen napredek laičnega apostolata v misijonih.

Za domovino: da bi Slovenija vzdržala stalno pridiganje dialektičnega materializma, s katerim hoče komunizem razkrojiti slovenske družine.

tje, da živimo v razmerah, kjer se more naša svoboda uveljavljati in uresničevati samo na polovico. Ko se je med Hrvati in Srbi prepad poglobljal do nepremostljivosti, smo pogosto bili skoraj brez moči pravilno uravnati elemente lastne svobode, ki je trepetlikala komaj še kot leščerba, ki je naravno morala potem ugasniti ob prvi sapici, kaj šele jo je moralo doleteti ob izbruhu katastrofe, kakor je zajela svet z začetkom druge svetovne vojne v letu 1939 in z razpadom Jugoslavije v aprilu 1941, ter nato z razdejanjem rdeče revolucije.

Na nas je padla peza suženjstva, okupacija je nosila več imen (najprej je bila fašistična, danes je komunistična), toda katastrofa je bila povsod samo ena in je morala začeti odpirati pot za spoznanje samo ene resnice: vsak narod si mora izgraditi lastno svobodo, ki je samo ena — skrojiti si jo mora sam! Kakor se človek rodi v svet kot svoboden in samostojen ud človeške družbe, tako more biti vsak narod pravi, svoboden ud občestva narodov samo tedaj, če se je rodil in zaživel z lastno državo kot enakopraven ud družine vseh narodov.

Dr. Martin
Luther King

Naša svoboda v letu 1968

Kar se je v letu 1918 zgodilo na našem prostoru v Srednji Evropi, ni bilo pravično. Iz mnogonarodne habsburške monarhije smo se rešili v novo mnogonarodno skupnost, ki nam je krojila usodo s podobnimi razočaranji in udarci, kakor prejšnja. Po letu 1945 je naš slovenski narod skupno z istimi srednjeevropskimi narodi zaživel v isti mnogonarodni povezavi — toda pod okupacijo marksističnega imperializma, ki ima sicer razne zastave (stalinsko, pekinško, leninsko, titovsko), povrh pa je posameznim narodom še bolj nevaren, kakor pa je bil habsburški ali nacistični, ker oznanja odkrito in dovolj jasno izginotje narodov v brezoblični masi marksistične družbe, kjer narodov

Takšno postavljanje novega mednarodnega reda ni pogubno samo za slovenski narod, ampak za vse narode, ki umevajo svobodo kot samo eno in edino; za nas pa je njena vsebina že dovolj zgrajena po našem življenju in rasti v duhu krščanstva in po stvaritvah naših narodnih genijev (Prešeren, Slomšek, Cankar).

Kaj nam obeta borba za našo pravo svobodo? Ali smo varni, ko se naslanjamo na Cerkev, ki mora na zunaj sicer sklepati razne dogovore ali protokole s sovražniki svobode? Po mirni presoji se ob jubilejih preteklih borb za našo svobodo v letu 1968 ne smemo strahiti in moramo vse umevati, kakor

je treba. Cerkev v domovini ni svobodna in zato je ravno v letu 1968 bolj ko kdaj na mestu opozorilo, kaj je naloga emigracije pri ohranjanju pravih idealov o slovenski državni samostojnosti. Emigracija mora pridno in pogumno slediti naporem vseh, tudi Cerkve, pri gradnji pravega mednarodnega reda. Saj smo sproti priča, kako ravno Cerkev odpira in pozdravlja nastanek samostojnih narodnih držav vseh tistih, ki si lastno državo res hočejo ustvariti. Vsak narod z lastno državnostjo stremi za eno, to je svojo svobodo, ki pa pojmovana krščansko ne more biti nikomur v škodo. Danes je v Organizaciji združenih narodov v New Yorku zastopanih že nad 130 narodov z lastnimi državami, med njimi je celo država, katere narod šteje komaj nekaj več kot 30.000 članov. Temeljna listina krščanstva in Cerkve — Sveto pismo se danes širi med narodi in ljudstvi v več ko 1.100 jezikih — vsem tem 1.100 narodom se že oznanja prava svoboda samo v enem in vsem skupnem smislu. Vsem je po tej sveti knjigi odprta pot v pravo svobodo! Cerkev jim s to knjigo pomaga graditi temelje prave svobode in se za plačilo na koncu zelo veseli, kadar si ti narodi potem zgrade po Bogu hoteni dom, kar je ravno lastna narodna država.

Na ta način umevana svoboda bo — ob ljubezni Cerkve — zagotovo tudi slovenskemu narodu prisodila, kar mu gre in slovenski emigraciji mora biti ta ideja vsebina njenega poslanstva.

Ruda Jurčec

Kako je sedaj z odpustki?

Dne 1. januarja 1967 je izšla apostolska konstitucija o novi ureditvi odpustkov. Njen 13. člen naroča, da je zbirko odpustkov treba pregledati in le glavne molitve in glavna dela pobožnosti, ljubezni in pokore obdariti z odpustki.

Po teh papeževih navodilih je sveta penitenciarija dne 29. junija 1968 izdala novo zbirko odpustkov.

Zbirka na prvo mesto postavlja „tri bolj splošne podelitve“ odpustkov, ki naj navajajo h krščanskemu življenju in navajajo k popolni ljubezni. Potem navaja seznam odpustkov na posamezne molitve.

I. TRI SPLOŠNE PODELITVE ODPUSTKOV

1. Delni odpustek dobi vernik, ki pri opravljanju svojih dolžnosti in prenašanju življenjskih težav v ponižnem zaupanju dvigne duha k Bogu in doda, četudi samo v duhu, kak pobožen zdihljaj.

2. Delni odpustek dobi vernik, ki v duhu vere iz usmiljenja kaj stori ali kaj iz svojega daruje bratom, ki so v potrebi.

3. Delni odpustek dobi vernik, ki se v duhu pokore radovoljno odpove dovoljeni reči, ki jo ima rad.

II. POSAMEZNE, Z ODPUSTKI OBDARJENE MOLITVE

A) Popoln odpustek dobimo

a) Dnevno:

1. Če vsaj pol ure častimo Najsvetejše; 2. če vsaj pol ure beremo sv. pismo; 3. če opravimo križev pot; 4. če molimo v cerkvi ali v družini del rožnega venca.

b) Nekatere dneve v letu:

1. Na novo leto, če molimo javno „Pridi, Stvarnik Sveti Duh“; 2. ob petkih v postu, če molimo po obhajilu pred podobo Križanega „Glej, o dobri in presladki Jezus...“; 3. na veliki četrtek, če pojemo „V zakramentu vse sladkosti“; 4. na veliki petek, če smo pobožno pri bogoslužju čiščenja križa in križ poljubimo; 5. pri vigiliji velike sobote, če ponovimo krstne obljube; 6. na binkošti, če molimo javno „Pridi, Stvarnik Sveti Duh“; 7. na praznik sv. Rešnjega Telesa, če pojemo „V zakramentu vse sladkosti“; 8. na god zavetnika župnijske cerkve, če jo obiščemo in dne 2. avgusta (moliti moramo še en očenaš in vero); 9. dne 2. novembra v vseh cerkvah (le za duše v vicah); 10. če od 1. do 10. novembra pobožno obiščemo pokopališče in, vsaj v srcu, molimo za umrle, dobimo vsak dan popoln odpustek, ki ga moremo darovati za duše v vicah; 11. na zadnji dan leta, če molimo javno „Tebe Boga hvalimo...“.

c) Ob nekaterih priložnostih:

1. Na obletnico krsta, če ponovimo krstne obljube; 2. za prvo obhajilo: prvoobhajanci in vsi navzoči; 3. če smo ob misijonu poslušali nekaj pridig in smo pri sklepu; 5. na dan slovesne nove maše novomašnik in vsi navzoči; 6. duhovnik na dan svoje srebrne, zlate ali biserne maše, če obnovi sklep, da bo zvesto spolnjeval dolžnosti svojega poklica in vsi verniki, ki so pri slovesni jubilejni maši; 7. če pobožno sprejmemo papežev blagoslov po radiu; 8. ob smrtni uri, če bomo pravilno razpoloženi (skesani) in smo imeli v življenju navado opravljati vsaj nekatere molitve, prejmemo popolni odpustek tudi brez duhovnikovega posredovanja. „Hvale je vredno, če za dosego tega odpustka uporabljamo razpelo ali križ.“

O p o m b a : Za dosego popolnega odpustka, to je popolno oproščenje vseh časnih kazni, moramo: 1. opraviiti delo, ki je obdarovano z odpustom, in 2. izpolniti tri pogoje: opraviiti zakramentalno spoved (z eno spovedjo je mogoče prejeti več popolnih odpustkov), prejeti sv. obhajilo in moliti v papežev namen (en očenaš in zdravamarijo ali katero koli drugo molitev), zahteva se poleg tega tudi 3., da nismo vezani na kateri koli tudi mali greh.

Vsak dan moremo dobiti le en popoln odpustek; izjema je le ob

smrtni uri. Takrat lahko prejmemo dva.

B) Delni odpustek dobimo

a) Najvažnejše molitve:

1. Če se pokrižamo; 2. če obudimo vero, upanje, ljubezen in molimo kesanje; 3. Pridi, Sveti Duh; 4. Pridi, Stvarnik Sveti Duh; 5. Vera; 6. Duša Kristusova; 7. Angel Gospodov ali Raduj se; 7. Spomni se; 9. Pod tvoje varstvo; 10. Pozdravljena Kraljica; 11. litanije; 12. Glej, o dobri in presladki Jezus; 13. Molim te ponižno; 14. O sveta večerja; 15. V zakramentu vse sladkosti; 16. K tebi, o sveti Jožef; 17. Gospod, daj jim večni mir in pokoj; 18. Mali oficij; 19. Molitev za duhovniške in redovniške poklice; 20. Tebe Boga hvalimo; 21. Zahvalimo te, vsemogočni Bog, za vse tvoje dobrote, ki živiš...; 22. Psalm 119 ali 150 in 23. Magnifikat; 24. na god svetnika, če molimo odobreno molitev.

b) Ob raznih priložnostih:

1. Ponovitev krstnih obljub; 2. vsak obisk sv. Rešnjega Telesa; 3. Branje sv. pisma, če ga beremo spoštljivo kot božjo besedo za duhovno branje; 4. če pobožno poslušamo pridigo; 5. če poučujemo ali poslušamo krščanski nauk; 6. devetdnevnic pred božičem, binkošti in Brezmadežno; 7. duhovno obhajilo; 8. Premišljevanje.

NOVA POT DO ODPUSTKOV:

Laiki naj zelo cenijo in podpirajo dobrodelnost. S tem učinkovito pomagajo posameznikom in narodom v potrebi.

Koncil v odloku o Laiškem apostolatu

c) Uporaba nabožnih predmetov:

„Kristjan, ki pobožno uporabljaja nabožen predmet (razpelo, križ, rožni venec, škopulir, svetinjo), ki ga je blagoslovil kateri koli duhovnik, prejme delni odpustek.“

O p o m b a : „Kristjanu, ki vsaj s skesanim srcem opravi delo, obdaro-
vato z delnim odpustkom, Cerkev po-
deli prav tolikšno odpuščenje časnih
kazni, kolikor ga je že prejel s svo-
jim delom samim.“

Odpustki so zdaj urejeni tako, da izključujejo vsako egoistično nabira-
nje duhovnih zakladov, navaja pa k
delom pobožnosti, pokore in usmi-
ljenja, torej k najimenitnejšim dobrim
delom. Odredbe o odpustkih spodbu-
jajo vernike k polnosti krščanskega
življenja in k popolni ljubezni. S to
svetostjo pa tudi v zemeljski družbi
prispevajo k temu, da življenje po-
staja bolj človeško.

A. S.

MOLITVENI NAMEN

November:

Splošni: za rešitev vzgojnih
vprašanj v duhovno korist
mladine.

Misijski: da bi misijske
šole pripomogle k večjemu
spoštovanju dostojanstva
človeške osebe.

Za domovino: da bi kmalu
prenehalo duhovno nasil-
stvo načrtne materialistič-
ne vzgoje, kateremu je
podvržena slovenska mla-
dina.

IZ DNEVNIKA
JANEZA XXIII.

Iskreno vas prosim, sveti Flo-
rentin, Socij in Viktorin, dosežite
tudi meni milost, da mi bo življenje
potekalo v skritosti in preziranju;
da bi bil nepoznan svetu in bi mogel
preleti svojo kri iz ljubezni do Kri-
stusa in da bi mogel biti nekoč oven-
čan s slavo ter se pridružiti vaše-
mu veselju in spremljati z vami
Jagnje, quocumque ierit — kamor-
koli gre (pr. Raz 14, 4).

Opomba: Svete ostanke mladih
dečkov Florentina, Socija in Vikto-
rina je kardinal Gaspar de Carpineo
podaril Rimskemu semenišču 16.
aprila 1693.

28. april (1903)

Za mučenci pride na vrsto spo-
znavelec, ki je bil ves prepojen z
duhom Mučenca s Kalvarije in je od
njega hotel sprejeti tudi ime in zna-
menja trpljenja: sveti Pavel od Kri-
ža. Danes sem obiskal še skoraj ne-
dotaknjeno slavno telo tam v ljubki
cerkvi na hribu Celio, v hiši dveh
nepremaganih mučencev svetega Ja-
neza in Pavla, blizu Koloseja, kjer
je arena še namočena s krščansko
krvjo. Prosil sem ga za resnično
ljubezen do Jezusa Kristusa, do
njegovega trpljenja in za veliko
pripravljenost za življenje žrtev.

Oh, toliko duš je moglo preleti kri in, če niso imele priložnosti, so našle drug način, da so žrtvovale svoje življenje iz ljubezni do Jezusa, in jaz ne bom mogel naložiti si najmanjšega mrtvičenja v zadoščenje za svoje grehe, v mojo duhovno korist in za zveličanje duš? Tako ponižujoče je zame, tako velikega grešnika, biti vpričo tako svetlih zgledov ljubezni do trpljenja in neprestanega truda za božjo slavo. Prepričati se moram, da ne bom postal svetnik in da ne bom niti človek, ki nekaj pomeni v Gospodovem vinnogradu, če se odslej ne bom vadal prenašati z veseljem preganjanja in fizičnih ter moralnih bolečin. O moj Gospod, po priprošnji tega tvojega slavnega posnemovalca mi daj veliko in kar najbolj veselo potrpežljivost v mojih stiskah in žgočo žejo, da bi kako stvar prenesel s teboj in iz ljubezni do tebe. Si compatimur, et conglorificemur. — Če le z njim trpimo, da bomo z njim tudi poveljani (pr. Rimlj 8, 17, kjer je točno besedilo: Si compatimur ut et conglorificemur.).

29. april (1903)

Te dni uradni Rim praznuje zaradi prihoda angleškega kralja Edwarda VII. Zastave, venci, okrašene ceste, sijajne paradne uniforme, perjanice, vojaki, vojaški pregledi, sprejemi in ploskanje ljudstva, ki je pripravljeno jutri preklinjati; to so dogodki, ki človeka zaslepe, hrušč, hrup, zmeda in norost. In množica za kak trenutek pozablja na najbolj nujne skrbi. Tudi osebe, ki vrše odgovorno službo, in resne svetne ljudi

je ta velika novost očarala in vse je nekoliko prevzel ta trušč. In zakaj? Zaradi ubogega človeka, morada moralno niže stoječega kot toliko in toliko drugih, na katere stasvet in bogastvo pozabila. To je človek, ki ga je na dan slovesnega kronanja, na katero je čakalo vse, kar je najbolj izbranega v Evropi, napadla silna bolezen, da je postal predmet sočutja in razočaranja. Jutri pa se bolezen more povrniti in v nekaj minutah se more zgoditi, da bo zginil s pozorišča in bo za vedno pozabljen. Ta človek ima veliko oblast; to je kralj enega izmed največjih narodov in zato zasluži, da ga časte in spoštujejo.

Ljudstvo dela hrušč in trušč okoli tega človeka, ki mu je všeč, ker je lepo oblečen in ima sijajno spremstvo, in meni, da se vse, kar je lepega in velikega tu konča, pa ne misli, da se na vrhu hriba Mario ne sliši in ne razloči nič več, kaj se dogaja v mestu, pa ne misli, da je nad hribom Mario in nad vsemi hribi zemlje, kjer ničesar ne vedo o malenkostih tu doli, Bog, ki ve in sliši vse in pred katerim so vsi današnji veseljaki in tudi on, ta človek, kakor najmanjši delčki prahu; Bog, ki jih bo nekoč sodil, in bodo ponižani, uničeni, spodeni. Oh, kako je svet neumen, kadar kaj ocenjuje, kako je slep, kadar sodi. Svetlikajoča se livreja in valovanje perjanice ga zgane, ga obrne k vidnim stvarim, medtem pa nihče ne misli na Boga, razen da ga žali in preklinja; in to tudi resne ljudi potegne za seboj in jih raztrese kakor posvetne ljudi.

Tudi jaz sem videl tega človeka;

toda ves ta hrup me je dolgočasil in pustil srce nezadovoljno. Hitri mimohod sijajnih kočij velikega dvora kraljevskih veličanstev me je bolj jasno spomnil na sic transit gloria mundi — tako mine slava sveta in na vanitas vanitatum et omnia vanitas — nečimrnost čez nečimrnost, vse je nečimrnost (Prid 1, 2).

In vendar je ta človek, čeprav je protestant, naredil resnično nekaj dobrega tu v Rimu. In kaj je naredil? Dvignil se je nad tendenciozne želje italijanskega in tujega antiklerikalizma ter se na višku svoje časti ni sramoval, marveč je štel v čast, da ga je obiskal in se priklonil pred drugim človekom, ubogim preganjanim starčkom, ki ga je pa priznal za večjega od sebe, to je pred papežem, namestnikom Jezusa Kristusa.

To današnje dejanje je tako slovesno, da pomeni slavno stran v zgodovini rimskega papeštva; to je zelo pomembno dejanje krivoverskega kralja protestantske Anglije, ki že tri stoletja preganja katoliško Cerkev, da se je osebno poklonil ubogemu starčku, ki ga imajo za jetnika v njegovi hiši.

To je znamenje časa, da po viharini noči v novi luči, ki izvira iz Vatikana, žarita počasen, a živ in stvaren povratak narodov v objem skupnega očeta vseh, očeta, ki jih že toliko časa pričakuje ter objokuje njih neumnost, ter zmagoslavje Kristusa Kralja, ki povišan na križ znova priteguje vse stvari k sebi.

In zato me obisk kralja Edvarda, medtem ko me potrjuje v tem, da je ves posvetni šum nečimrnost,

spodbuja, naj se zahvalim dobremu Bogu, ki ima ključ človeškega srca in preko vseh političnih spletk najde način, da znova zablesti slava njegovega imena in njegove katoliške Cerkve.

Opombi: Kralj Edvard VII. (1841-1910) je bil naslednik kraljice Viktorije, svoje matere; naslednik je postal sicer že 22. januarja 1901; slovesnosti izvolitve bi morale biti 26. junija, pa jih je preprečila bolezen, kateri je sledila operacija; tako so se vršile šele 9. avgusta 1901. 27. aprila 1903 je prišel v Italijo, kjer ga je sprejel kralj Viktor Emanuel III.; 29. aprila pa je bil sprejem pri papežu Leonu XIII. — Sic transit gloria mundi je stavek iz Hoje za Kristusom, ki ga najdeš v 3. poglavju prve knjige; vsaj doslej so ga pri obredu kronanja novega papeža trikrat ponavljali.

30. april (1903)

Od zemeljskih minljivosti duh hitro poleti k nebeškim veličinam; od praznega bleska svetnega slavlja k svetlemu sijaju kreposti. Kako tolažljivo je misliti na današnjo svetnico, ki je bila zavržena in prezirana, pa je postala vredna, da je opravila najbolj odločna in koristna dela v blagor Cerkvi. Stavek: Contempnibilia mundi elegit Deus ut fortia quaeque confundat — Kar je slabotnega na svetu, si je Bog izvolil, da bi osramotil, kar je močnega (pr. 1 Kor 1, 27), se popolnoma uresničuje v veliki sienski devici sveti Katarini.

Tista, ki si je prizadevala samo

za to, da bi se poniževala, da bi se skrivala in da bi ljubila svojega božjega ženina, je bila prihranjena za to, da bi zopet dala Cerkvi mir, ko je papeža klicala nazaj v Rim. Kaj so v primeri z njo modrijani, osvajalci in veljaki njenega časa? Kako vzvišen nauk za moje samoljubje in hkrati kakšen nagib za zaupanje v Boga, ki more vse, ki nadomesti našo pomanjkljivost in nas napravi resnično velike pred seboj in pred vsem svetom!

1. maj. Naj živi Marija!

Delavstvo brez vere in brez Boga, ubogi, tisti, ki jih demagogi izkoriščajo, ter nezavestna množica danes razgrajajo, ko kriče za svojimi ideali, večinoma sanjarskimi, včasih pa najbolj upravičenimi, toda skoraj vedno zmaličenimi in profaniranimi. Verno ljudstvo pa začenja maj s pozdravom njej, ki je Mati Besede, velika misel Jezusa Kristusa, kneza miru; zgrinja se pobožno okoli Marijinega oltarja. Kolika milost in kolika ljubkost je v tej pobožnosti do Marije, ki razneži (celo) srca, ki so manj vajena verskih in pobožnih čustev. Tudi jaz se z vsem poletom svojih čustev do Marije vržem k njenim nogam ter ji posebno v tem mesecu posvetim samega sebe in vsa svoja dejanja, da bi mi dosegla vedno bolj gorečo ljubezen do Jezusa.

Skrbel bom, da bosta moj duh in moje srce vedno zaposlena z mislijo na Marijo in z vnetimi čustvi do nje, tako da bom kar najbolj pogosto ponavljal zdihljaje. V radost mi

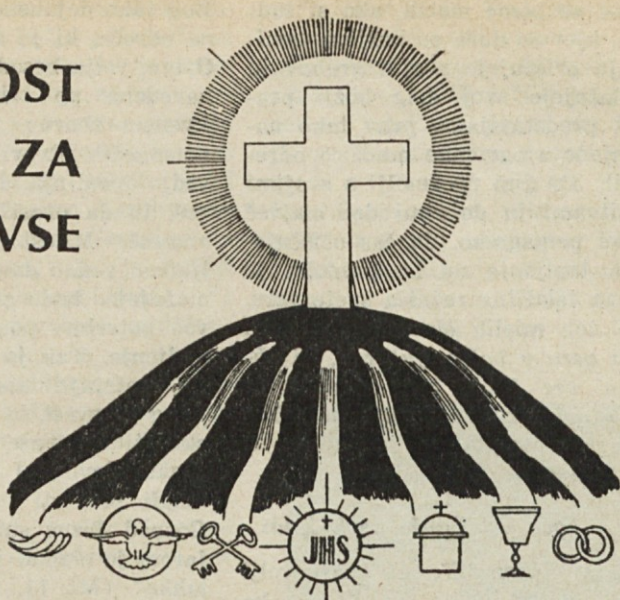
bo, ko ji bom prinašal poklone, cvetlice, dejanja kreposti, ki jih bom posvetil s tem, da bom klical njeno ime in jo prosil pomoči. Najbolje pa bom svoji predragi mami ta mesec vsč s tem, da si bom vneto in nepretrgoma prizadeval za svojo popolnost v navadnih (vsakdanjih) stvareh, v natančnem spolnjevanju hišnih pravil, ne da bi vihal nos, marveč z veselim in vedrim duhom, ne da bi se kdaj utrudil.

O Marija, tu me genuisti: adiuvava me, ut sequar te semper cogitatione, corde et opere — Ti si me rodila: pomagaj mi, da bom vedno hodil za teboj z mislijo, srcem in dejanjem!

Opomba: Že od 12. stoletja dalje so mesec maj posvečevali Mariji. 1. maj je pa kot delavski praznik prvič napovedala American Federation of Labour — Ameriška delavska zveza leta 1890; leta 1889 je tudi tako imenovani Pariški kongres, ki je ustanovil drugo internacionalo, določil prvi maj kot delavski praznik. Skraja so se vojskovali za posebno delavsko pravico, to je za osemurni delavnik. Krščansko delavstvo pa se je zlasti 15. maja vsako leto spominjalo okrožnice Leona XIII. *Rerum novarum*, ki je izšla 15. maja 1891. Pij XII. pa je praznik krščanskih delavcev leta 1955 prenesel na 1. maja, ko je hkrati uvedel za ta dan praznik sv. Jožefa Delavca. 15. maja pa se sedaj spominjamo velike socialne okrožnice b. sl. papeža Janeza XXIII. *Mater et Magistra*, ki je izšla 1961, ob sedemdesetletnici *Rerum novarum*.

Poslovenil dr. F. Žakelj (Bo še)

MILOST JE ZA VSE

Praznik Vseh svetnikov in Ver-
nih duš dan nam vsako leto s
skrivnostno močjo odpirata du-
hovni pogled v življenje po smrti,
kamor romamo vsi, kjer naj en-
krat dosežemo svoj končni cilj,
združenje s troedinim Bogom.
Oba spominska dneva nam vlivata
glede dosege tega cilja veliko zau-
panje, ko nam odkrivata neskon-
čno božjo ljubezen, ki vztrajno
stremi za tem, da bi vsi ljudje,
ki so blage volje, dosegli večno
zveličanje.

Neizrečeno tolažilno je na Vse
svete mašno berilo iz Razodetja,
kjer nam sv. Janez popisuje svo-
je videnje nebeškega Jeruzalema:
„Videl sem veliko množico, ki je
nihče ni mogel prešteti, iz vseh
narodov in rodov in ljudstev in

jezikov; stali so pred prestolom
in pred Jagnjetom, oblečeni v bela
oblačila in s palmami v rokah in
so z močnim glasom slavili Boga
in Zveličarja Jezusa Kristusa“ (7
9-10). Iz tega apostolovega vide-
nja sledi, da je bilo število zve-
ličanih že v prvem stoletju krš-
čanstva neizmerno veliko, da je
bilo med njimi nešteto zveličanih
iz Stare zaveze, odrešenih po Je-
zusovi krvi, ki je bila prelita za
vse ljudi, od začetka do konca
sveta. Če pa je bilo število zveli-
čanih že v začetkih krščanstva ta-
ko ogromno, kako neizmerno mora
biti šele danes, po 1900 letih ob-
stoja Cerkve.

O vicah nam sveto pismo malo
pove, le na kratko je v njem ome-
njena ta resnica naše vere. Gotovo

pa se ne bomo motili, ako si tudi vice, kjer se duše po božjem usmiljenju očiščujejo svojih grehov in odplačujejo svoj dolg božji pravici, predstavljamo prav tako napolnjene z ogromno množico odrešenih. Da jim na zemlji s svojimi molitvami in dobrimi deli največ lahko pomagamo, da čas očiščujočega trpljenja ne bo predolg, je druga tolažilna resnica svete vere.

V teh mislih obnovimo v svoji duši *vero v božjo ljubezen, ki objema vse ljudi brez razlike in vsem nudi za zveličanje potrebno milost*, brez katere ga nihče ne more doseči.

Bog hoče zveličanje vseh ljudi.

O tej vsezveličavni božji volji nam jasno priča sv. Pavel, ko pravi: „Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice“ (1 Tim 2, 4). Ta resnica je v soglasju z ono, ki priča, da je Kristus za vse ljudi trpel in umrl in tako vsem zaslužil odrešenje: „Dal je samega sebe v odkupnino za vse“ (1 Tim 2, 6). Ta vsezveličavna božja volja ni le v besedah, je konkretna in dejanska. Iz tega samo po sebi sledi, da Bog vsakemu človeku dá za zveličanje zadostno milost. Bog je Stvarnik in Odrešenik vseh in vse oklepa v svojo ljubezen.

Pot v nebesa je pot zapovedi: „Če hočeš priti v življenje, spoelnuj zapovedi“ (Mt 19, 17). Spoelnjevanje zapovedi pa je človeku brez pomoči božje milosti nemogoče. Oprti na gornjo resnico z vso upravičenostjo verujemo, da

Bog tako dejansko milost nikomur ne odreče, ki je zanj razpoložen. O tem velja beseda sv. Avgušтина, navedena po tridentinskem cerkvenem zboru: „Bog ne ukazuje nemogočih stvari, ampak z zapovedjo opominja, da storiš, kar moreš, in da prosiš za to, česar ne zmoreš.“ Milost molitve je vernim ljudem vedno dana in če se je poslužujejo, bodo po molitvi prejeli vso potrebno pomoč za krščansko življenje. Tak je nauk Cerkve, ki ga potrjuje apostolova beseda: „Bog je zvest in vas ne bo pustil skušati čez vaše moči, ampak bo s skušnjavo dal izid, da jo boste mogli prestati“ (1 Kor 10, 13). Gospod Jezus sam izjavlja: „Moj jarem je sladak in moje breme je lahko“ (Mt 11, 30). Sveti Janez pa piše: „V tem je božja ljubezen, da spoelnujemo njegove zapovedi. In njegove zapovedi niso težke“ (I, 5, 3).

Če gornje velja za verne kristjane, ki skušajo živeti v božji ljubezni, *kako je potem z grešniki?* Tu lahko najprej mislimo na one kristjane, ki po krstu padejo v smrtni greh, pa ohranijo vero in zaupanje v Boga. Grešijo bolj iz slabosti, kot iz hudobije. Verska resnica je, da jih Bog v svojem usmiljenju ne pozabi, ampak jih ob gotovem času kliče k spreobrnjenju in pokori. Tozadavne božje milosti so navadno združene z zunanjimi milostmi kot so: poslušanje božje besede, lep zgled bližnjega, trpljenje v bolezni, izguba nremonjenja, smrt domačih ali priateljcev, dobra dela, zlasti dela

usmiljene krščanske ljubezni, zlasti pa je milost božja pripravljena vsem za zadnjo uro, ko je spreobnjenje za zveličanje nujno.

O vsem tem je v svetem pismu nešteto izrekov in zgledov, ki nam govore o tej božji ljubeči skrbi za grešnike. Posebno ganljive so v tem pogledu izjave Jezusove, ki farizejem govori, da je prišel iskat, kar je bilo izgubljenega, in nato v treh nepozabnih prilikah: o izgubljeni ovci, o izgubljeni drahmi in o izgubljenem sinu pokaže, kaj čuti božje usmiljeno srce do grešnikov: „Povem vam, da bo v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad devet in devetdesetimi pravičnimi, ki ne potrebujejo pokore“ (Lk 15).

Ali pa moremo isto božjo usmiljeno ljubezen, ki jo Bog naklanja navadnim grešnikom, grešnikom iz slabosti, predvidevati tudi za *zakrknjene grešnike, ki so v grehu in hudobiji otopeli?*

Iz sv. pisma vemo, da Bog tudi tem ne odreka milosti spreobrnjenja: „Kakor resnično živim, govori Gospod Bog, nočem smrti grešnika, ampak da se spreobrne od svoje grešne poti in živi.“ Sveti Peter piše, da Bog z grešniki potrpi in jih s svojo milostjo čaka, ker noče, da bi se kateri pogubili, temveč da bi se vsi spokorili (II, 3, 9).

Isto misel izraža sv. Pavel: „Ali mar preziraš, o človek, bogastvo božje dobrote, potrpežljivosti in prizanesljivosti, ne vedoč, da te božja dobrota vodi k poko-

ri?“ (Rim 2, 4). Tudi sveti očetje izpovedujejo to vero v božjo usmiljeno ljubezen do vseh grešnikov, brez razlike. Naj bo tu navedena tolažljiva izjava sv. Ciprijana: „Kadar bomo morali s tega sveta, ne bo več časa za pokoro. Ko smo pa še na tem svetu, pokora ni nikoli prepozna. Pot do božjega usmiljenja je odprta in njim, ki iščejo in umejo resnico, je dostop lahak.“

Nemška uradnica — v vlogi Marije, Jezusove Matere, pri pasijonskih igrah v Oberammergau (Nemčija)

Kako pa je z zveličanjem nevernikov?

Najlepši odgovor na to nam dá zadnji koncil v dogmatični konstituciji o Cerkvi, kjer takole uči: „Utemeljen na svetem pismu in izročilu Sveti zbor uči, da je Cerkev potrebna za zveličanje. Zakaj le Kristus je srednik in pot zveličanja, pričujoč med nami v svojem telesu, ki je Cerkev. On sam z izrecnimi besedami zabičuje potrebo vere in krsta in s tem potrebo Cerkve, v katero vstopajo ljudje po krstu kakor skozi obvezna vrata. Zato se ne bi mogli zveličati tisti ljudje, ki vedoč, da je bila katoliška Cerkev ustanovljena od Boga po Jezusu Kristusu kot nujna, vendar ali nočejo vanjo vstopiti ali nočejo v njej vztrajati“ (14).

„Oni pa, ki brez svoje krivde ne poznajo Kristusovega evangelija in njegove Cerkve, pa z iskrenim srcem iščejo Boga in se trudijo pod vplivom božje milosti z dejanji izpolnjevati njegovo voljo, spoznano po glasu vesti, morejo večno zveličanje doseči. Božja previdnost ne odreja za zveličanje potrebnih milosti tistim, ki brez svoje krivde še niso prišli do jasnega spoznanja Boga, pa se s pomočjo božje milosti trudijo za urejeno življenje. Kar se namreč pri njih najde resničnega in dobrega, ima sveta Cerkev za evangeljsko pripravo, dano po Njem, ki razsvetljuje vsakega človeka, da končno ima življenje.

Le prepogosto pa so ljudje,

prevarani po hudobnem duhu, postali nespametni v svojih mislih in so resnico božjo spremenili v laž, služeč stvarjem bolj kot Stvarniku, ali živeč in umirajoč na tem svetu brez Boga, izpostavljeni skrajnemu obupu. Zato pa Cerkev, spominjajoč se Gospodove zapovedi: Oznanjujte evangelij vsem stvarjem!, z vso prizadevnostjo goji misijone, da tako pospešuje božjo slavo in zveličanje vseh“ (16).

ZVELIČANJE JE LE PO MILOSTI

V zadnji izmed šestih temeljnih resnic krščanske vere izpovedujemo, da je milost božja za zveličanje potrebna, da je torej zveličanje brez milosti božje nemogoče. Kakor bi se namreč človeški rod po grehu prvih staršev nikoli ne mogel odrešiti in zveličati iz lastnih moči in mu je to omogočilo le božje usmiljenje, tako se tudi po Jezusovem odrešenju noben človek ne more zveličati sam iz sebe, ampak le s pomočjo božje milosti.

Cerkev nezmotljivo uči, da je za vsako zveličavno dejanje nujno potrebna pomoč božje milosti. Bog je v nas začetnik vseh dobrih del in vseh zveličavnih naporov in kreposti, s katerimi stremimo k Njemu. On v nas iz blagohotnosti deluje, da dobro hočemo in vršimo (Flp 2, 13).

Ta božja pomoč človeku ne

omejuje in ne jemlje svobode, marveč ga resnično osvoboduje, ga iz teme prestavlja v luč, iz krivega v ravno, iz bolnega v zdravo, iz nespametnega v modro. Božja dobrota do vseh ljudi je tako velika, da hoče, naj bodo naša zaslužnja to, kar so njegovi darovi, in nam za to, kar nam je On podaril, hoče dati večno plačilo. On dejansko deluje v nas, da bi to, kar On hoče, hoteli in delali tudi mi. Njegova volja je, da z njegovo milostjo, ki je božji dar, vneto sodelujemo. In če uvidimo, da zaradi naše lenobnosti to naše zveličavno prizadevanje pojenjuje, hitimo nujno k Njemu, ki ozdravlja vse naše slabosti in naše življenje rešuje pogina (Ps 102, 3) in katerega vsak dan prosimo: „Ne vpelji nas v skušnjava, temveč reši nas hudega“ (Mt 6, 13).

Tak je nauk Cerkve o potrebi božje milosti, kakor ga je vedno oznanjala na svojih concilijih in so ga že apostoli potrdili. Sveti Pavel piše Efežanom: „Z milostjo ste namreč rešeni po veri; in to ne iz sebe, božji dar je; ne iz del, da bi se kdo ne hvalil“ (Ef 2, 8-9).

Sam o sebi ponižno priča: „Po milosti božji sem to, kar sem“ (1 Kor 15, 10). Vse opominja k ponižnosti pred Bogom, ko piše: „Kaj imaš, človek, česar bi ne bil prejel?“ (1 Kor 4, 7). Sveti Jakob v svojem listu kar na splošno uči: „Ne motite se, ljubi moji bratje! Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta luči“ (1, 17). Podobnih pričevanj je v svetem pismu zelo veliko.

Vso to našo popolno odvisnost od božje usmiljene ljubezni *vključuje Cerkve v svojo liturgijo*, kjer se neprestano prosi za luč razsvetljenja, za pomoč v skušnjavah in bridkostih, za stanovitnost in rast v veri, upanju in ljubezni, za to, da bi bili rešeni večnega pogubljenja in prišteji številu izvoljenih in podobno. Ponavljajo se prošnje za spreobrnjenje grešnikov in nevernikov, za vsakovrstno božjo pomoč, v ponižni veri, da je le v Bogu naše rešenje in zveličanje, kakor apostol piše: „Zaupam, da bo On, ki je v vas dobro delo pričel, tudi dovršil, do dneva, ko bo Jezus Kristus drugič prišel“ (Flp 1, 6).

NA TA NAČIN SMO VSI KRISTJANI APOSTOLI:

Laiiki naj zelo cenijo strokovno znanje, družinski in državljanski čut in tiste kreposti, ki so potrebne v družbenem življenju: poštenost, čut za pravičnost, odkritosrčnost, vljudnost, srčnost, brez katerih sploh ne more biti pravega krščanskega življenja.

Koncil v odloku o Laiškem apostolatu

Zveličanje je torej delo božje milosti, božji dar. Brez milosti človek lahko vrši gotova moralno dobra dela, ker človeška narava po izvirnem grehu ni povsem pokvarjena, ampak le ranjena in oslabljena. Nadnaravne vrednosti in zveze s poveljanim Kristusom pa taka dela nimajo.

Tej verski resnici, ki nam odkriva našo popolno odvisnost od Boga, so se ljudje v svojem napuhu in samozadostnosti vedno *upirali*.

Že v prvih stoletjih krščanstva so učili gnostiki, da je človeško posvečenje in zveličanje sad naravnega, kozmičnega razvoja. V 5. stoletju je učil angleški menih Pelagij, da ni izvirnega greha, da človekove naravne moči niso oslABLJENE, da se človek iz lastne moči lahko varuje greha in zasluži večno zveličanje. Vse te in podobne zmote se danes znova pojavljajo, ko ob silnem razvoju in napredku tehnike in civilizacije rasteta v ljudeh domišljavost in samozavest, ko moderni človek več ne čuti potrebe božje milosti in noče priznati svoje odvisnosti od Boga.

Tudi nekateri moderni teologi skušajo prodreti do dna verskih skrivnosti ali pa njih pomen predrzno spreminjajo. Sveti oče papež Pavel VI. o tem takole govori: „Pojav kronolatrije (mnenja, da je tudi resnica odvisna od časovnih razmer in se z njimi razvija in spreminja) prehaja tudi na področje verskih resnic, ki bi jih nekateri radi močno spremenili, to je rešili dogem, ki se jim zdijo

zastarele, češ da jih moderni človek več ne razume, ker jih je pač prehitel napredek znanosti. Kato-liški nauk želijo „posodobiti“, t. j. izraziti na način, ki je primeren sodobnemu jeziku in mišljenju, pa ga prav ob tem le prevečkrat izmalicijo“ (študentom 3. aprila 1968). Gnosis, popolno, bolj razumljivo spoznanje verskih resnic in skrivnosti, se danes znova polašča človeških src.

Zanimiv je v tem pogledu jezuit p. Teilhard de Chardin, naravoslovski strokovnjak, ki je napisal mnogo zanimivih in zelo branih del o svetovnem razvoju in ga mnogi smatrajo za vidca novih časov in preroditelja krščanstva. Stari francoski filozof Maritain, zvest kristjan, pa ga dolži gnosticizma in pravi, da je s svojimi nazori zadal krščanstvu težko rano. Dejansko sloni Teilhardovo gledanje na svet na teoriji neprestanega razvoja, ki stremlje k svojemu dopolnjenju v Kristusu, kot veličastnemu sklepnemu kamnu. Ali ta Teilhardov Kristus ni več evangeljski Kristus, ampak kozmični Kristus. Maritain pravi, da je to samega Teilharda skrbelo, da pa se je tolažil s tem, ker se je v duši čutil mirnega. Iz tega bi sledilo, da je pisal v dobri veri. Ali to krščanstvo, nadkrščanstvo, kakor on izjavlja, se zdi v resnici nov gnosticizem: vse je le naravni kozmični razvoj, krščanstvo je iztrgano iz nadnaravnega reda, iz območja milosti. Mnogi ga zagovarjajo, mnogi, med njimi resni misleci in teologi, zavračajo usod-

ne napake njegovih nazorov. Cerkev je svoj čas opozorila na nevarnost njegovih spisov.

+

Iz vsega sledi, da moramo biti vedno čuječi in pozorni na znamenja časa, tako v pozitivnem kot v negativnem pogledu.

Verska resnica, da Bog resno in dejansko hoče zveličanje vseh ljudi, nas mora napolnjevati z veliko tolažbo, zaupanjem, hvaležnostjo in ljubeznijo. Druga verska resnica, ki uči, da je naše zveličanje popolnoma odvisno od božje milosti in tako kljub našemu prizadevanju le božji dar, pa zahteva od nas ponižno priznanje naše naravne nemoči in popolne odvisnosti od Boga. Če verujemo, da imamo od Boga vse, kar smo in kar posedujemo, da nas je On ustvaril in nas tudi On neprestano vzdržuje, nam ponižno priznanje potrebe božje milosti za naše zveličanje ne bo pretežko. Prav to ponižno spoznanje in priznanje nam milost božjo zagotavlja, saj piše sv. Peter: „Prevzetnim se Bog ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost. Ponižajte se torej pod mogočno roko božjo, da vas ob svojem času poviša“ (I, 5, 6-7).

Ceprav si milosti in zveličanja ne moremo zaslužiti, naj nas tolaži zavest, da nam je milost vedno na razpolago, da nam jo Bog vedno znova ponuja in podarja. Živimo v varstvu božje ljubezni, ki objema vse ljudi, vernike pa

še prav posebno. Ako se kdo ne bo zveličal, ne bo tega kriv Bog, ampak človek sam, ki se je božji ljubezni zaprl in božjo milost v svojem odporu in napuhu odklonil. Star je krščanski rek: Kdor se pogubi, se pogubi po lastni krivdi. Kdor pa ima resno voljo dospeti k Bogu, mu Bog potrebne milosti ne bo odrekel. In zavest, da sodelujoč z milostjo po božji dobroti tudi sami pripravljamo svoje zveličanje, naj nas napolnjuje s hvaležnim in veselim zaupanjem. Bog človeka, ki ga je ustvaril po svoji podobi, noče poniževati, ampak mu pripravlja v nebeškem kraljestvu večno slavo in večno srečo.

Alojzij Košmerlj

RUSIJA JE ŽRTVOVALA

12 ASTRONAVTOV

Avstrijski raziskovalec in zgodovinar Julij Epstein je bil 3 leta član Ustanove Hoover, ki zasleduje vprašanja vojske, revolucij in miru v svetu (Stanford, Kalifornija) je izjavil, da je „Sovjetska zveza pri vsemirskih poizkusih zgubila nad 12 kozmonavtov, priznala pa je smrt samo zadnjega, polkovnika Vladimira Komarova, ki je umrl v kantsuli Sojuz I.“

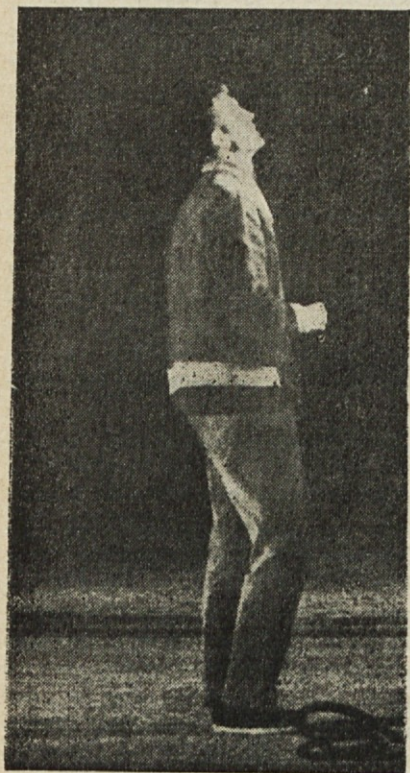
POKLIC IN PRIPRAVA NANJ

Beseda poklic nam lahko pomeni različne stvari. Najprej nam lahko znači tisti stan, h kateremu nas je v življenju poklical Bog, potem pa tudi tisto, česar se je človek v življenju izučil, končno pa nam lahko pomeni tudi tisto človekovo zaposlitev, ki bo poglavitna v njegovem življenju in najpogostejše tudi vir dohodkov, od katerih se bo preživeljal.

To, kar nas tu najprej zanima, je vprašanje, ali res Bog kliče človeka v različne poklice in kako je treba božji "klic" razumeti?

Bog nima navade, da bi ljudi klical v poklice na čudežen način, npr. s slišnimi besedami, kakor je poklical preganjavca Saula za apostola med pogani (Apd 9, 4). Tudi ne kliče na splošno s tako močnimi in jasnimi notranjimi razsvetljenji in navdihi, da bi jih človek nujno spoznal za takšne in bi jim torej moral slediti kot božjemu glasu. Sploh ni neko čutno nagnjenje, povzročeno od Boga, potrebno za to, da se človek more po pameti odločiti za ta ali oni poklic. To ni potrebno niti za duhovniški in redovniški poklic. Tudi zanju zadošča kandidatova sposobnost, da bo mogel obveznosti teh poklicev primerno izvrševati, obenem s čistim namenom, pa sprejem kandidata s strani zakonitega cerkvenega predstojnika, ki je s svojo odločitvijo garant, da gre res za božji klic.

V veliki večini primerov Bog pusti človeku, da se po lastnem premisleku in sodbi, zato pa tudi

na lastno odgovornost odloči za svoj življenjski poklic. Kakšni življenjski poklici pridejo zame v poštev, za katero življenjsko pot naj se odločim, to bo odvisno od zunanjih okoliščin po eni strani in od mojih osebnih sposobnosti po drugi strani. V teh danostih bom moral gledati božji klic zame, ne pa v kakšnih notranjih nagnjenjih ali posebnih božjih navdihih in razsvetljenjih. Gotovo me npr. Bog ne kliče v poklic, za katerega nimam sposobnosti ali pa ki mi je zaradi vnanjih okoliščin praktično nedosegljiv. Vnanje okoliščine in moje osebne sposobnosti bodo torej nagib za mojo poklicno odločitev.

Tako za mnoge ljudi v življenju praktično sploh ni možnosti, da bi med raznimi poklici izbirali. Gospodarski položaj ali osebne okoliščine jim takorekoč vsilijo poklic. Tako npr. niso imeli mnogo kje vaški fantje še do pred nedavnega nobene druge možnosti, kot da so šli na kakšno bližje večje posestvo delat. A tudi v takem navidez prisiljenem poklicu bo kristjan videl sklep božje previdnosti in možnost, da prav tu izpolni sveto voljo božjo.

Če pa ima kristjan možnost, da izbira med večimi življenjskimi poklici, potem bo seveda izbral tistega, ki se zanj čuti bolj sposobnega in kjer bo hkrati za božjo čast — smoter vsega človekovega delovanja na zemlji — lahko več storil. Najpopolneje se ne služi Bogu vedno v najpopolnejšem in človeško gledano najbolj vzvi-

šenem poklicu, temveč v tistem, v katerem bom najlažje razvil svoje sposobnosti v dobro bližnjemu in gradnji božjega kraljestva na zemlji.

Poklic, ki stavlja na človeka višje zahteve, kot pa jih jaz premorem, ni moj poklic. Bog me kliče v to, za kar sem osebno najbolj sposoben. Zato daje ljudem tudi različne sposobnosti, ker pač hoče, da so na svetu vse vrste poklici, kakor so potrebni za urejeno življenje družbc, v kateri ne moremo vršiti vsi iste funkcije in torej tudi ne imeti istega poklica. Če v svojem poklicu dobro služim družbi, mi je to lahko poroštvo, da sem v pravem poklicu, tam, kjer me Bog hoče. Že staro poganstvo je človeško družbo primerjalo s človeškim organizmom, kjer različni organi vrše različne funkcije. Isto primero je uporabil tudi sveti Pavel za razne funkcije in opravila v Cerkvi. Tudi v krščanskem srednjem veku je bilo to prepričanje živo. Vsak pošten poklic je bil smatran za službo Bogu. Zato so bili različni poklici združeni celó v nekake verske bratovščine s svojimi oltarji, zavetniki in lastnimi prazniki. Šele kalvinizem je temu pojmovanju naredil konec, ko je učil, da je ekonomsko blagostanje eden od znakov, da je človek predestiniran za nebesa.

Prva človekova dolžnost je torej, da si izbere pravilen poklic v življenju. Zato je potrebno, da svoje talente in sposobnosti nepristransko presodi, da si ne bo iz-

bral poklica, ki morda godi njegovi častihlepnosti in želji po ekonomskih koristih, temveč poklic, ki je zanj res sposoben. Ta dolžnost pa predpostavlja pravico, da mi je zajamčena popolna svoboda pri izbiri. Ena izmed osnovnih človečanskih pravic je prav pravica svobodne izbire poklica. To ne le od strani države, ampak tudi od strani staršev. Tudi starši nimajo pravice, da bi pod še tako sveto in dobromislečo pretvezo kratili otroku to pravico. Lahko mu svetujejo in tudi prav je, a zadnjo odločitev morajo prepustiti otroku. Seveda je ta svoboda po dejanjskih okoliščinah pogosto zelo omejena. V najslabšem primeru mora človek v poslušni predanosti božji volji sprejeti zanj konkretno edino možen poklic in ga vršiti, kot če bi si ga bil izbral sam prostovoljno in po lastnem nagnjenju.

Druga npravna dolžnost nasproti poklicu pa je vestna priprava nanj. Vsak poklic zahteva celega človeka, zato mora tudi priprava nanj zajeti celega človeka. To se pravi, da se mora človek telesno, duševno in duhovno usposobiti, da bo mogel biti nekoč kos zahtevam

svojega poklica. Mnogi poklici zahtevajo dolgoletno predizobrazbo, pridobitev znanja in spretnosti. Zvesta, vztrajna, večkrat dolgotrajna priprava na poklic je pogosto najboljše poroštvo, da bo takšen človek tudi pozneje v poklicu samem vesten. Površna priprava na poklic pa je resna pregrešitev proti samemu sebi in proti družbi, ki ima pravico pričakovati od mene, da bom na svojem mestu poklicnim dolžnostim kos. Čim bolj pomemben je kakšen poklic za družbo, tem težja je pregrešitev nasproti tistim, ki se bodo nekoč v zadevah moje stroke obračali name. Mnogega zla v današnji družbi je krivo brez dvoma dejstvo, da imajo v rokah važna mesta poklicni diletanti, ki se sploh niso ali pa vsaj ne zadostno pripravili na odgovornost, ki jih je čakala v njihovem poklicnem delu. Prva točka poklicnega etosa je zatoorej vestna priprava na bodoč poklic in sicer v interesu samega človeka, še bolj pa družbe, kateri mora moj poklic končno služiti.

AKu

Za vzgojitelje in gojence:

PRAVA VZGOJA MORA OBLIKOVATI ČLOVEŠKO OSEBNOST TAKO, DA MORE TA DOSEČI SVOJ KONČNI SMOTER IN KORISTITI DRUŽBI, KATERI PRIPADA IN BO V NJEJ, KO BO ODRASLA, ZAVZELA SVOJE MESTO.

Koncil v Izjavi o krščanski vzgoji

KOMUNIZEM, VERA IN ŽIVLJENJE V SLOVENIJI

9. Kultura in umetnost

Kulturna raven naroda se ne da izmeriti s številkami. Lahko se pa prikaže moč kulturnega razvoja, njegovo smer, ugotovi in oceni dosežke na posameznih področjih.

Bila naj bi dekla

Kulturno življenje je bilo v Sloveniji vedno zelo razgibano in živahno. Izhaja že iz narave slovenskega človeka in če živi vsaj v nekoliko urejenih razmerah, je do vzeten in navdušen za vse, kar je lepo.

Z redkimi izjemami se je v prvih štiridesetih letih tega stoletja kulturno življenje razvijalo svobodno. Doživelo je lep napredek. Sadov je bilo deležno vse ljudstvo.

Med vojno so okupatorji zadali slovenskemu kulturnemu življenju

velik udarec, po vojni pa je komunistični režim hotel vse kulturno udejstvovanje vpreči v svoj politični voz. Dejansko ga je vkoval v okove in postavil na „linijo“, ki je bila ozka in ostra kot rezilo britvice, kot se je to izrazil Taras Kermavner. Kulturno je bilo le to, kar je bilo v brezpogojni službi režima. Delali in ustvarjali so samo le tisti kulturni delavci in umetniki, ki so se vdinjali režimu. Kultura bi naj bila dekla režima.

Boj za staro pravdo

Kot je nemogoče za daljšo dobo zatreti ideje in duha, tako se tudi ne more svobode kulturnega dela in ustvarjanja. Slovenski primer to ponovno dokazuje.

Mladi kulturni delavci so najprej začutili klic svobode, potrebo po svobodi in so se začeli režimu upirati. Sledili so jim še ostali, velika večina, le plačanci režima so ostali pri starem.

Zasluga mladih je, da od leta 1962 naprej kultura in umetnost lahko diha bolj svobodno, da privrženci režima priznavajo, da je pluralizem v kulturnem življenju neizogiben, čeprav še niso istega mnenja za politično področje.

Borba je bila dolga in trda, bil se je in se še bije boj za staro pravdo. V knjigi „Kmečki upori na Slovenskem“ (Državna založba Slovenije, Ljubljana 1962) Bogo Grafenauer postavlja trditev, da je socialistična revolucija imela svoje korenine v kmečkih puntih. Res je, da je v žilah slovenskega

človeka še vedno nekaj puntarske krvi, in ta kri se je uprla tudi diktaturi komunističnega režima. Kot v fevdalni dobi, tudi sedaj slovenski kmet ni klonil, boril se je za staro pravdo. Ob strani mu je stala Cerkev, ki je potrpežljivo prenašala preganjanje in nudila uteho potrebnim, in končno sta potegnili za seboj tudi kulturne delavce, ki so se uprli in sedaj vsi skupaj pripravljajo svobodno bodočnost.

V kolikor popušča pritisk režima, toliko bolj je živahno tudi kulturno življenje. Kljub težavam in oviram je volja do svobodnega ustvarjanja zelo močna. Že kratek pregled to potrdi.

Gledališče in glasba

V prvih letih po vojni je obstajalo sedem poklicnih gledališč in več amaterskih. Postopoma se je število obojih znižalo. Od poklicnih gledališč so nehala delovati v Kopru, Kranju in Ptuj.

V začetku so bila gledališča in glasbene prireditve zelo dobro obiskane. Z uvedbo televizije je število obiskovalcev padlo. To se je najprej poznalo pri obiskih amaterskih gledaliških prireditvah, pri glasbenih koncertih in nastopih poklicnih plesnih folklornih skupin.

V sezoni 1965/66 je bila v tem pogledu slika naslednja:

	Število	Predstave ali koncerti	Obiskovalci
Poklicna gledališča	4	1.351	523.000
Amaterska gledališča	11	531	130.000
Mladinska, otroška	3	397	81.000
Filharmonije in poklicni orkestri	4	88	47.883
Folklorno plesna skupina	1	26	35 500

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, Ljubljana 1967, str. 466-67.

Knjižnice

Slovenska poklicna gledališča, filharmonije in orkestri ter folklorna skupina gostujejo tudi v inozemstvu in žanjejo lepe uspehe.

Na splošno raste zanimanje za gledališko umetnost in glasbo. Za pospeševanje glasbe, narodne in umetne pesmi je mariborska založba Obzorja zgradila tovarno gramofonskih plošč. Samo v Ljubljani so v letu 1964 našteali 42 prodajnih gramofonskih plošč.

Knjižnice so bile vedno slovenski ponos. Med vojno so okupatorji skoraj vse javne knjižnice uničili. Po vojni so jih ljudje večinoma obnovili in je njihovo število tudi naraslo. V zadnjih letih se tudi tukaj pozna vpliv televizije in je število izposojenih knjig nekoliko nazadovalo.

V letu 1964 so našteali naslednje število knjižnic:

	Število knjižnic	Število knjig (v tisočih)
Znanstvene	117	2.545
Strokovne	165	318
Ljudske	371	1.198
Solske	1.322	1.849
	1.975	5.910

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, Ljubljana 1967, str. 459.

Večina knjižnic ima tudi čitalnice. Zaposlenih je približno 1.500 uslužbencev.

Skoraj vsako večje kulturno središče ima tudi svojo znanstveno in strokovno knjižnico.

Muzeji in galerije

Muzeji so podoba preteklosti, pričevalci in žarišča naše kulture. Obstajajo v vseh večjih središčih.

Tudi razstavna dejavnost umetnikov ni domena glavnih središč. To pričajo galerije v Novem mestu, Piranu in Murski Soboti. Razstave se stalno vrstijo in nikoli ne manjka obiskovalcev.

V to skupino kulturne aktivnosti spadajo tudi zavodi za varstvo kulturnih spomenikov, ki so uspeli preprečiti razpadanje pomembnih zgodovinskih znamenitosti in obnovili veliko razdejanj povzročenih med vojno.

V letu 1964 so našli 59 muzejev in muzejskih zbirk s 593.457 predmeti. V istem letu je obiskalo te

muzeje 967.071 oseb, ali povprečno 16.391 obiskovalcev na muzej.

Radio, televizija in kino

V letu 1966 je bilo v Sloveniji 13 radijskih oddajnih postaj. Njihova oddajna moč je bila 289.7 KW. Oddajale so 17.799 ur. Od tega je odpadlo 11.473 ur na glasbene programe in 6.326 na govorne programe.

Radijskih naročnikov je bilo v istem letu 447.091, tako da pride 1 radijski sprejemnik na 4 prebivalce.

Obstaja tudi 1 televizijska postaja z oddajno močjo 175 KW. V letu 1966 je imela 1274 oddajnih ur.

Televizijskih naročnikov je sedaj 122.094, ali 1 sprejemnik na 14 prebivalcev.

V omenjenem številu oddajnih ur radijskih in televizijske postaje so vštete samo oddajne ure domačega ali lastnega sporeda. Poleg tega pa morajo vsak dan obvezno oddajati programe belgrajskega radija ali televizije ali drugih mest.

Velika škoda in krivica je, da se teh tako važnih družbenih občil smejo posluževati samo režimske ustanove.

V letu 1966 so našli tudi 245 kinematografov s 73.450 sedeži. V istem obdobju je bilo 74.456 predstav in 13.688.000 obiskovalcev.

Filmska industrija je izdelala v istem letu 3 dolgometražne in 16 kratkometražnih filmov.

Založniška dejavnost

V letu 1965 je izhajalo 157 časnikov s skupno letno naklado 74 mi-

lijonov 211.000 izvodov in 100 časopisov s skupno letno naklado 4,524.000 izvodov.

Z ozirom na izdajatelje je bilo stanje sledeče:

	Časniki		Časopisi	
	Število	Letna naklada v tisočih	Število	Letna naklada v tisočih
Državna uprava in ustanove	11	191	30	366
Soc. zveza delovnega ljudstva ...	12	1.692	1	1
Ženska zveza	—	—	1	960
Zveza mladine in pionirjev	10	789	2	37
Zveza sindikatov	1	187	4	110
Zveza borcev	2	565	—	—
Gospodarska podjetja in združenja	67	6.225	21	351
Založniška podjetja	27	61.204	6	1.865
Strokovna združenja	4	109	20	286
Športne in telesno vzgojne organizacije	2	22	6	271
Gledališča in kulturno prosvetne organizacije	14	41	3	3
Razne družbene organizacije	4	13	3	120
Drugi založniki	3	3.173	3	154

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, Ljubljana 1967, str. 472.

Večina časnikov in časopisov, izvzemši nekaj strokovnih, so v službi ali pod kontrolo režima. Zaradi tega se ne more govoriti o svobodi tiska. Postopoma se že pojavljajo tudi v tisku različna mnenja, kritike, zahteve in predlogi, vendar to še ni resnična svoboda. Posebej že mlajši kulturni in strokovni delavci izbirajo svojo pot in pokažejo, kjer le morejo, da hočejo svobodo mišljenja in izražanja.

Knjižna založniška dejavnost je tudi precej aktivna. Število izdanih del narašča iz leta v leto:

Leto	Dela, knjige in brošure		Skupna letna naklada v tisočih
	vsa	domača	
1955	626	540	2.418
1960	739	608	3.097
1962	836	649	4.161
1963	806	631	4.432
1964	1.058	827	5.799
1965	1.045	908	6.787

Vir: Statistični letopis SR Slovenije Ljubljana 1967, str. 469.

V letu 1965 so domača slovenska dela izšla v 5,764.000 izvodih. Z ozirom na tuje jezike 40 del odpade na srbski in hrvaški jezik in 97 del na ostale jezike, med katerimi so na

prvem mestu angleški, francoski in nemški jezik, vsak s 7 deli.

Glede vsebine so na prvem mestu književnost, umetnost in strokovne knjige. V letu 1965 so izšla samo 4 dela v skupni nakladi 5.000 izvodov, ki obravnavajo marksizem-leninizem. Več je političnih del, ki

jih tudi lahko imamo za ideološka dela režima in sicer je v istem letu bilo izdanih 19 del, ki obravnavajo politiko v skupni nakladi 109.000 izvodov.

Po vrsti del je pregled za leto 1965 naslednji:

	Dela, knjige in brošure	Naklada v tisočih
Znanstvena in strokovna literatura	164	426
Poljudno znanstvena strokovna literatura ..	120	1.290
Politična literatura (govori in teme)	22	129
Uradne publikacije	62	56
Književnost	360	2.817
Učbeniki	175	1.137
Zemljevidi	3	56
Muzikalije	14	110
Drugo	148	876

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, Ljubljana 1967, str. 471.

V skupini „Drugo“ je všteti 9 del verske vsebine s skupno naklao 173.000 izvodov.

Verski tisk in založništvo

Verski tisk in založništvo sta zelo omejena. V zadnjem času je videti nekoliko več aktivnosti, vendar je še daleč od tega, kar bi moralo biti v svobodno urejeni družbi.

Glavni založniški ustanovi sta Mohorjeva družba v Celju in Nadškofijski ordinariat v Ljubljani. Mohorjeva družba poklanja svojim udom vsakoletni knjižni dar poleg drugih del idejne vsebine. Nadškofijski ordinariat je izdal v slovenščini vse koncilске odloke, nekatere druge knjige in v njegovi založbi

izhajajo tudi „Knjižice“, ki so pred leti izhajale v Trstu.

Mohorjeva družba šteje približno 100.000 udov tako, da vsako njeno delo, ki je kot redno izdanje za ude, izide najmanj v toliki nakladi.

Petnajstdnevnik „Družina“, glasilo slovenskih škofij, izhaja v 110 tisoč izvodih. Zelo je razširjen tudi mladinski mesečnik „Ognjišče“.

V začetku letošnjega leta so izhajali sledeči verski časopisi in revije:

Bogoslovni vestnik, Ljubljana
Družina, Ljubljana
Književni glasnik Mohorjeve družbe, Celje
Knjižice, Ljubljana
Nova pot, Ljubljana
Ognjišče, Koper
Cerkev v sedanjem svetu, Ljubljana
Slovenski jezuiti, Maribor

Kulturno prosvetne organizacije

Nekdanja svobodna in katoliška prosvetna društva in organizacije so hoteli nadomestiti s svojimi režimskimi organizacijami. Vse drugo so prepovedali in dodali končni udarec delu medvojnih okupatorjev. To se sedaj maščuje. Število njihovih prosvetnih organizacij kakor tudi članstva stalno pada. V dobrih desetih letih se je znižalo za 42%.

Leto	Število organizacij	Prireditve	Članstvo
1954/55	714	8.662	87.079
1964/65	509	6.232	50.438

Vir: Statistični letopis SR Slovenije, Ljubljana 1967, str. 471.

Ker so te organizacije tuje mišljenju in čutenju slovenskega človeka, jih zapušča. Tega ne prepreči nobeno nasilje.

Kulturno življenje si utira pot stopoma, a stalno, pot v svobodo. Oblastni pritisk se je pokazal za neučinkovit in neživljenjski. Spori med politiko in kulturo so pokazali slabost partije.

Kultura ne more biti podrejena boju za oblast in ohranitev oblasti. Ne more biti pristranska in enostranska. Zvezo komunistov zato skrbi, kako urediti in storiti, da ne bi izgubili popoln vpliv na kulturno življenje.

Ker sta si kultura in umetnost odprli okno v svet, navezali stike s

svobodnim svetom, jima pravico do svobode ne morejo omejiti. Postavljajo se ji lahko še ovire z različnimi administrativnimi posegi, ali zapostavljajo in preganjajo posamezniki.

Želja in hrepenenje po svobodi je nepremagljiva. Nihče se ji ne more za stalno odpovedati, niti nobena sila zatreti. Je dar božji. Bog je rajši dopustil greh, upor ustvarjenega in od Njega odvisnega bitja, kot pa da bi mu odvzel svobodo in svobodno voljo. Zato pa svoboda med vsemi dobrinami zahteva največ žrtev in trpljenja. To skozi vse dobe človeške zgodovine, tudi v naših časih. Je pa ideja svobode tudi vedno zmagovita. Tudi orožje (lanašnje atomske in vsemirske dobe je ne bo premagalo.

Avgust Horvat

- Koliko je med svobodnimi Slovenci v izseljenstvu zanimanja za slovensko knjigo, revijo, časopis?
- Koliko skrbimo za čistost govorene slovenščine
- Otroci se učijo angleščino, francoščino in druge jezike — ali ni dolžnost, da obvladajo materinščino?

V DRUŽINI

Najlepša leta življenja

Današnji človek gleda drugače v svoje stoletje kakor njegovi predniki, kajti to stoletje je doba novega človeka in delovnih množic, ki je vtisnila času svojevrstno podobo. Raste nova generacija, ki drugače misli, drugače govori, se drugače giblje in ki zahteva drugačen svet, kakršnega ji doslej ni utegnil nihče dati.

Verska zavest, ki se je že globoko zakoreninila v narodu se more le težko ohranjovati, ker so jo skoro zamorile nezgode časov. Prava verska trdnost lahko uspeva v duhovnem podnebjju svobode, kajti pod zamračenim nebom usiha pravilna rast brstja, ki poganja nove mladike le v — negibno noč.

V družinskem izročilu, ki so ga prejemale družine iz roda v rod je opazati nek nemir, ob zavesti, da gre tudi družina nestalni bodočnosti nasproti. Nemir, ki napolnjuje današnje življenje, je znak, da živimo v prehodni dobi. Na vseh področjih se iščejo nove oblike človeške skupnosti. Tudi družina stremi po novih, trdnjših temeljih. Toda, kamorkoli se ozremo, opazimo, da se za dosego dobrega stavijo nasproti razne težave.

Vendar, družina se želi ustaliti in biti v svoji varnosti zaščitena ob edini, večni varuhinji — Cerkvi. Kajti v krščanstvu je človek kakor potnik, ki se vrača domov. — Če v naših družinah vlada veselje in soglasje, tedaj vodi naše bivanje v tuzemsko srečo. Najlepša leta življenja v družini so ona, kjer nas otroci osrečujejo bolj, kakor vse dobrine sveta. Tega se zavedamo šele tedaj, ko so ta srečna leta že davno

minila. Kjer je nekoč domovala ta družinska sreča, tja se spomin rad vrača nazaj. Le spomin na njo je odmev, ki nas spremlja do konca naših dni.

Opazili smo, da se je skoro vsaka družina v letih največje stiske, beganja, pomanjkanja in brezdomstva povezala še bolj med seboj. Nesreče so jih še tesneje združile in bilo je vidno, kako se je človeško gorjé strnilo z božjo dobroto.

Že mladi ljudje imajo v tej novi dobi drugačen občutek do minevanja časa, kakor v poznejših letih. Mlad človek, ki živi še v krogu svoje družine, manj občuti breme izgubljenih let. Živi v upanju na še dolgo in mnogo obetajočo bodočnost. Zato potrebuje mladina skoro desetletja, da postane notranje duhovno zgrajena in popolnoma samostojna. Velikih odločitev je v bistvu zmožen le odrasel človek v zrelih letih, ker ima že dovolj čuta za odgovornost. Če starši usmerjajo otroka v to soodgovornost že v mladih letih, mu s tem pomorejo do plemenitejšega oblikovanja njegovega značaja.

Mlada družina naj bi črpala vzpodbudo in moralno oporo tudi od soljudi, ki stremijo za istimi cilji, ki se borijo z istimi težavami in, ki zaupajo v iste svetle ideale.

Tilda Eiletz

Naši tožljivci

Nekateri otroci radi podležejo slabosti, da tožarijo — bodisi svoje prijatelje in sošolce, pa tudi svoje brate in sestre.

Kaj naj storimo v takšnih primerih starši? Saj tožljivega otroka nihče nima rad. Družba se ga izogiba in ga počasi izloča iz svoje srede.

— — —

Vendar pa so primeri, ko moramo otrokovo tožbo upoštevati.

V predšolski dobi nam otrok mnogokrat pove o gotovem dejanju svojega tovariša. Ne pričakuje, da bi vžival nad našim zgražanjem, temveč se zateče k nam, ker si sam ne zna razložiti prijateljevega ravnanja. Takrat ga moramo poslušati in istočasno tudi porabiti priložnost, da ga podučimo, kaj je prav in kaj ne. Potrudimo se, da se izognemo vsakemu obsojanju!! Če ni tehtnega vzroka — kot npr. fizična ali moralna nevarnost — dogodek mirno preidimo in vsaj pred otrokom nanj ne polagajmo važnosti.

Otroka moramo mirno poslušati, kadar pripoveduje o dogodkih, ki so se mu pripetili v šoli in si jih sam ne zna razlagati. Pazimo pa tudi tedaj, da nikogar ne obsojamo!

Povsem razumljivo je, da nam naši starejši otroci potožijo svoje

težave, kadar jim izročimo v varstvo manjše brate. Vendar pa tudi takrat osebno ne posegajmo med nje — le starejšemu svetujmo, kako naj ravna.

V drugih primerih pa odklanjajmo otrokovo tožarjenje! Zavrnilo ga z lepo, a odločno besedo! Otrok namreč mnogokrat toži iz maščevanja, ljubosumnosti ali iz nevoščljivosti. Včasih se zateče k nam po pomoč, ker smo močnejši od njega in si nadeja, da ga bomo bolje branili, kakor bi se pa sam. *Svoje težave naj otrok sam rešuje, brez naše pomoči!* V obratnem primeru bi se lahko počasi navadil, da bi na ta način svojega tovariša „posredno“ kaznoval.

Nikar ne naročajmo otroku, da naj nam poroča o slabem obnašanju svojega druga pri igri, še manj pa, da naj učitelju zatoži sošolca, s katerim ima spor. Nehote bi ga navajali na ovaduštvo!

Ne čudimo se, najmanj pa ne obsojajmo na glas osebe, o kateri nam otrok slabo govori. Na njegove besede vidno ne polagajmo važnosti, saj je otrokovo tožarjenje povzročilo že toliko sporov med sošedi in prijatelji.

Če je naše družinsko življenje zgledno in smo pri vzgoji dosledni, otroci na to svojo slabost, t. j. tožarjenje, kaj hitro pozabijo. Če oče in mati vpričo otrok ne govorita slabo o soljudeh in če znata oba na miren način preiti razne vsakodnevne malenkosti — tedaj otrok verjetno ne bo tožaril. Lepo in mirno življenje bo imel, če ga starši učijo, da naj pri vsakem sočloveku poišče najpreje njegove dobre lastnosti. Svojega tovariša bo spoštoval in cenil, čeprav bo le-ta imel kakšne napake. Že majhnemu otroku moramo dopovedovati, da je Bog ustvaril človeka z dobrimi pa tudi slabimi lastnostmi.

S tem člankom zaključujem pisanje o „lastnostih naših otrok“. Pisala sem jih, kakor mi je narekovalo srce. Snov sem dobila blizu sebe, vsak primer je bil vzet iz resničnega življenja.

Oprostite, če sem se lotila le senčnih strani otrokovega značaja. Če bi pisala o sončnih lastnostih otrokove duše, ne bi znala končati. Le-ta vsebuje polno zakladov in ima v sebi toliko pristne lepote in topline, da je vsak otrok biser božjega stvarstva.

Kadar se zazrem v otrokovo oko, vidim neizmerno globino, polno neizčrpni vrednot — in bolj ko jih iščem in dojemam — več jih vidim. Zato se vprašujem: *Ali bomo starši kdaj popolnoma dojeli otrokovo dušo?*

Pavlina Dobovšek

Očetovi zapiski

Danes smo šli na nakupovanje. Mama je izjemoma ostala doma. Izgovorili smo se, da gremo malo naokrog. S tremi večjimi — to pot ni bilo treba porivati pred seboj vozička in vleči za sabo malih dveh — smo šli kupovat darilo za mamo. Povedal sem jim to šele, ko smo bili že na cesti in so me spraševali, kam gremo.

„Jutri je materinski dan.“

„Res?“ vpraša Peter kot vedno nekoliko nezaupno.

„In zakaj?“ išče utemeljitve še Pavel.

Preprosto sem jim razložil, da je jutri dan vseh mater, ker je praznik največje matere na svetu — Marije, Jezusove mame.

„Ali je Jezusu všeč sladko mleko?“ vprašuje Peter, ki ima čez vse rad kondenzirano mleko.

„Jezus je imel zelo zelo rad svojo mamo, zato je danes njen dan. Vedno ji je prinašal lepa darila. Da, matere imamo vsi radi.“

„Bomo dali tudi mi mami kako darilo?“ zaključuje Pavel, najstarejši.

„Da. Prav zdaj ga bomo šli iskat.“

„Kupili ji bomo avto,“ zagotavlja Peter, ki mu je všeč šofiranje.

„Raje vlak,“ modruje Pavel, ki bi bil rad vlakovodja.

Šli smo, torej, in kupili — malenkost — ovratno ruto. Mama jo je ob neki priliki ugledala in ji je bila všeč. Tudi ploščo, da sem dal duška tudi svojim željam. Včasih sem ji prinašal lepe pepelnike, čeprav ona ni kadila. A vedno sprejema ta darila s sladkim in razumevajočim nasmehom. Dobro ve, da je našel očka nov izgovor, da je prišel do druge plošče.

Zjutraj smo šli vsi skupaj k maši. Otroci so že zgodaj izročili svoja darila: ruto, bonbone in neko staro punčko, ki jo je podaril Jakec kot kak vojni plen. Potem sem jim povedal zgodbo Jezusa in Marije, najlepše in najboljše matere na svetu. Poslušali so me z vso pozornostjo. Vem, da vsega še ne razumejo, a počasi pronica vanje milina besed. Skrivoma pogledujejo mamo. Potem jo zapovrstjo vsi poljubijo.

Tako jih bova leto za letom spominjala največjega dogodka v zgodovini človeštva in gojila njihovo ljubezen do obeh mater, rodne in nebeške. Čeprav me bo Peter najbrž še večkrat začudeno vprašal:

„Ali je Ona tudi Jezusa nabila?“

(Po J. M. Pérez Lozano:
„Diario de un padre de familia“)

ZA

MLADINO

— Gradimo Slovenijo v svetu (VIII)

— Zadnja ura

— Danijelove zgodbe

Gradimo Slovenijo v svetu (VIII)

Ko boste šli letos na počitnice, prosite starše, naj vam dajo brati Mauserjev roman *Ljudje pod bičem*. Ne ustrašite se naslova, tudi ne debelosti treh knjig, ampak lepo počasi začnite brati. Tako boste ob Mauserju spoznavali, kako je tekel tisti čas pod tujim bičem Nemcev in Lahov, pa tudi tujim bičem komunistov. Naučili se boste pa tudi ob Mauserju, kako se brez jeze in maščevalnosti, pa z mnogo ljubezni in topline v srcu lahko piše o ljudeh na tej in oni strani boja. Takšni ljudje, kot jih boste srečavali v romanu, so živeli in še danes hodijo po slovenski zemlji. Iz njih se dviga počasi velika družina zdravih načel in neizmerne ljubezni do rodne grude. In dokler duh te družine ne bo zajel večine, toliko časa doma lepo ne bo.

In vi pri rasti te družine lahko silno veliko pomagate. Vsak vaš uspeh v šoli, napredovanje, vsak vaš nastop, najsibo na odru, v krajevnem domu, osrednji hiši je svetla iskrica upanja za vam po letih enakega doma: poglej jih naše fante, kako pridno delajo v Argentini, Kanadi, Severni Ameriki, Avstraliji! Tako bodo mislili. Poglej, koliko knjig imajo in vse tudi preberejo. Pomislite, koliko znajo, kaj vse vedo povedati o Sloveniji, pa sploh še tu niso bili! Kakšno lepo slovenščino govorijo, vam bodo čestitali, če boste ob obisku doma res pravilno govorili. Kako presrečni bodo vaši sorodniki, če jih boste že vnaprej vse poznali po imenih! Ali ste že kdaj pomislili, da bi šli domov na obisk, pa ne bi vedeli, v kateri kraj se peljete, kateri je sosednji kraj,

katera gora strmi za vasjo, kako je ime reki, ki teče nekaj kilometrov proč. Takrat vas ne bodo vprašali, kdo je zabil doslej najlepši gol, tudi ne, kdo je pri dirkah zmagal, čeprav je zelo prav, ako boste znali tudi kaj takega povedati. Takrat se boste zgovarjali o starem očetu in stari mami, pa o teti, ki je atku lizike kupovala, o stricu, ki ga je pošiljal iskati cigarete, o sosedih, ki so imeli tako lepo hišo, pa je ni več, ker je med vojno pogorela, zdaj so pa komaj naredili nekaj malega. Takrat boste videli, da je slovenski svet za vaše oči silno majhen, droben, seveda, ko ste pa navajeni dolgih avenid in ulic, kvader in spet kvader (kvadra je block!), prostornih hiš in dolgih vrtov za hišami. V vaših očeh pa se bodo vtisnile podobe, ki jih bo težko pozabiti. Nesmisel bi bilo trditi, da je Slovenija najlepša dežela, dokler je niste videli, ker boste lahko rekli, saj so tudi drugje po svetu lepi kraji. Prav imate — a pojdite na obisk v Slovenijo, potem se bomo pomenili, kje je res lepo.

To Slovenijo so vaši starši morali zapustiti, ako so si hoteli ohraniti življenje. Iz te Slovenije je odšla slovenska vojska in s seboj v svet odnesla čisto slovensko zastavo. Kaj se to pravi: čisto slovensko zastavo? — Kakršna je bila, ko je bila ustvarjena: belamodra-rdeča, brez vsakih dodatkov. Partizani so potem nanjo obesili svojo rdečo zvezdo, češ zdaj

je pa slovenska zastava zastava komunistične Slovenije, in nobena druga ne velja več. Tisti trenutek, ko so na zastavo prišli zvezdo, so slovensko narodno zastavo napravili za navadno zastavo politične stranke. S tem so zastavo omaževali. Zastava pa, ki je šla s slovensko vojsko v svet, je ostala čista do danes. In kakor imajo vsi veliki narodi svoj dan zastave, tako ga imamo sedaj tudi Slovenci v zdomstvu: vsako leto 29. oktobra se ob spominu na oklic svobode leta 1918 spominjamo tudi slovenske zastave. Njo dvigamo skupaj z zastavami dežel, v katerih živimo, in se zavedamo, da s tem naša zastava stopa v družino svobodnih narodov.

Zato vam ne bo težko reči, da je zastava vaših očetov in materista trobojnica, ki vihra poleg argentinske modro-bele-modre, poleg ameriške, kanadske, avstralske. Zato se boste povsod po svetu, kamor vas bo zanesla pot, srečali v prijetni družbi rojakov že ob samem pogledu na našo zastavo, hkrati pa si boste utrdili vero v slovenstvo izven domovine. Ni nas malo zdoma, skoraj četrtnina vsega slovenskega življa. A raztrese ni smo po vseh kontinentih, po vseh večjih mestih, po različnih državah. Druži pa nas in ne dvomimo, da bo tudi vas, pogled na zastavo.

Zastava je za nas tako sveta stvar, da jo razobesimo le ob največjih praznikih. In kadar jo dvigamo visoko v zrak, obstojimo mirno, da ji tako izkažemo čast,

se spomnimo vseh, ki so se zanjo borili in dali tudi svoja življenja.

A kaj bi še več razlagal: če se znate res z očetom in materjo razgovarjati, potem vam ne bo težko spoznati, da v pogovoru o zastavi tudi bolj potihlo govorita, s spoštovanjem, z ljubeznijo, z gorkoto.

Če se bo vsaj najmanjši del te nepopisne topline prelil v vas, potem boste znali res ceniti in spoštovati zastavo dežele, v kateri ste bili rojeni, pri srcu pa vam bo tudi vedno in povsod naša trobojnica, — zastava tvojih staršev.

Pavle Rant

JOSE DEL CAMPO HERNANDEZ

Zadnja ura

*GOSPOD, TI VARUJ
MARIJO IN PETRA!*

Zapuščam ti Petra, Gospod.

Peter je najin prvorojenec. Ti veš kako sva ga pričakovala. Spominjam se tistega popoldneva, ko sem se vračal domov zaskrbljen zaradi nekega računa, ki sem ga moral plačati. Marija me je kakor vedno pričakovala. Komaj sem odprl vrata, mi je stekla naproti. Močno me je objela in skoraj jokaje rekla:

„Emanuel, pričakujem otroka.“

Še danes ne bi mogel povedati, kaj sem občutil v tistem trenutku. Bilo mi je kakor, da bi krč pretresel moje telo, trepetal sem od nežnosti. Pogledal sem se. Postal bom oče. Pogledal sem njo. Marija moja mlada žena bo postala mati. Objel sem jo in moja ljubezen do nje je rasla.

Postal bom oče. Kolikokrat sem mislil na to možnost, ki se sedaj uresničuje. Podeliti svojo naravo drugemu. Držati na rokah svojega

otroka, sad ljubezni do življenja in žene, podaljšek življenja in ljubezni. Tega življenja in te ljubezni, ki sedaj počasi ugaša.

Imeti otroka, bitje mojega mesa in moje krvi, ki je drugi izpolnjeni jaz, moje veliko delo.

Peter je star 28 let. Pred dvema letoma se je poročil in živi v bližnji vasi. Ob nedeljah nas večkrat obišče z ženo in otrokom. Od kar sem bolan pride vsako nedeljo. Kadar ga vidim prihajati se spominim vsega njegovega življenja. Bil je starejši brat, tisti, ki je moral dati dober zgled drugim. Na njem sem uresničil svoje ideje o vzgoji otrok. Je močan in odkrit značaj. Znal je izbrati ženo in je srečen.

Gledam njegovega otroka s posebno ljubeznijo in velikim zanimanjem odgovarjam na njegova vprašanja. Peter se bo izpolnil v svojem sinu in se bo ognil napakam, ki sem jih morda jaz naredil v njegovem življenju.

Zapuščam ti Marijo Lojzko. Marijo najbolj ljubim. Dobro, to, da jo najbolj ljubim je samo način govorjenja. Vse enako ljubim na različen način. Nekateri mislijo, da tisti, ki imamo več otrok ne ljubimo vsakega izmed njih, kakor oni svojega edinca. Ne vedo, da očetovstvo in materinstvo razširi srce do neverjetnosti. Vsak otrok, ki pride iz najgloblje skrivnosti naše biti pusti tam prostor za ljubezen.

Spominjam se Ančine nevarne bolezni. Bil sem zelo živčen, zaskrbljen. Neko popoldne sem šel v kavarno, da bi se malo raztresel. Prijatelji so me tolažili.

„Nikar ne skrbi. Znanost je tako napredovala. Anica se bo kmalu pozdravila.“

„Ne rečem, če bi zbolel moj edini otrok, ti pa jih imaš šest.“

Zbil bi ga od boleti zaradi teh bedastih besed. Molče sem odšel. Med potjo mi je tisti stavek zbadal senci. Prišel sem domov, objel sem hčerko in Ti veš Gospod, kako obupno sem Te prosil, da mi je ne vzemi.

Marico ljubim, ker je tako zelo podobna Mariji, ko je imela njeno starost. Ko jo ljubim se moje srce pomladi, moje oči se napolnijo s solzami in ljubezen do njene matere raste.

Večkrat jo gledam, ko lika perilo svojim bratom. Opazi me in reče:

„Kaj gledaš ata, ne delam prav?“

„Ne Marica, zelo dobro likaš, prav tako kakor mama.“

Gospod, ta hčerka je prelepo darilo, ki si mi ga podaril. Sedaj jo prepustim Tebi. Vse je iz Tebe izšlo, vse se mora vrniti k Tebi.

DANIJELOVE ZGODBE

9. OKTOBRA. Današnjega popoldneva se bom še dolgo spominjal: mama je dopoldne kupila v mestu robce, a ko je doma odprla škatlico, je opazila, da jih je samo deset in ne dvanajst, kakor je želela. Takoj sem pritegnil in omenil, da so trgovci vedno bolj brezobzirni in zaslužijo, da se jim pove kar jim gre.

„Jaz teh robcev ne obdržim,“ se je hudovala mama, „če mi jih ne dajo dvanajst, jih pa vrnem...“ Nenadoma se je spomnila, da jaz danes nimam šole in mi rekla. „Veš kaj, boš kar ti šel, da meni ne bo treba zapravljati časa s tem.“

Kaj sem hotel. Rad sem šel v mesto, ne pa v trgovino. Vsaj petdesetkrat sem ponovil vse, kako in kaj bom rekel, a ko sem stal pred prodajalko, sem boječe in ponižno rekel:

„Oprostite gospodična, moja mama je danes tukaj kupila ducat robcev, pa jih je samo deset. Ni morda pomota?“

„Ampak mladenič, kdo pravi da mora biti ducat robcev? Poglejte, tukaj na škatljici nič ne piše o kakem ducatu.“

Oprostil sem se, ne da bi dvignil oči in hitro odšel. Ko sem prišel domov, sem vrgel škatlo na mizo in rekel: „Se ne da nič narediti. Četrte ure sem se prerekal ne da bi kaj dosegel. Te vrste robcev prodajajo v škatlah po deset.“

Mama se mi je vseeno zahvalila in rekla, da se ne da več nikomur zaupati.

...Jaz pa vedno manj zaupam samemu sebi. Obupno je, kako sem boječ. Za vsako figo zardim, postanem lesen in roke se mi tresejo. Vendar je to tako bedasto. Moram biti bolj močan!

Danijel je boječ, o tem ni dvoma. Enako večina fantov njegovih let. Neroden je, lesen, včasih ne ve, kaj naj naredi s svojimi rokami. Vsa mlada moč išče izhoda, a ga ne najde. Njegov razum je zelo razvit, a ker se boji posmeha, skriva svoje ideje. On se tega zaveda, in se čuti ponižanega. Zato želi izstopati, vzbuditi pozornost.

Vendar stvar ni tako brezupna. Danijelu je najbolj škodovalo tisto njegovo „tarnanje“ nad samim seboj. Postopoma mora mladostnik prehajati iz otroka v moža. Z voljo mora iskati lastno osebnost, brez ošabnosti a tudi brez lažnega sramu. Ko bo tako v obnašanju sam svoj, ne bo nihče našel na njem vzroka za posmeh.

11. OKTOBRA. Presneti policaj. Na cesti me je ustavil, in pričel.

„To je prepovedana smer. Imate register kolesa?“

Na srečo sem ga imel.

„Osebno izkaznico?“

„Starost?“

„Šestnajst let.“

„Torej jo morate imeti. Čimprej si jo preskrbite, če nočete imeti sitnosti.“

Če bi on vedel, da ni prvič, ko mi zahtevajo izkaznico. — Doma sem seveda dramatiziral o tem dogodku, ker za izkaznico rabim slike. Tako bom lahko eno podaril Luciji.

„Dobro, dobro,“ je rekla mama. „Jutri boš šel v Monoprix.“

„Ne, to pa ne,“ sem takoj protestiral. „Nočem, da bi izgledal kakor kaznjenec. Jaz hočem dobiti sliko pri dobrem fotografu.“

„Ampak poba, koliko boš plačal? To je stran vržen denar.“

Ata je izza časopisa opazil, da se bliža „nevihta“.

„Pustite ga, če ima v tem veselje,“ se je postavil na mojo stran.

Moja ljuba Lucija bo dobila lepo sliko...

Dinamizem v sedanji Cerkvi

Proti nekdanjemu statičnemu gledanju na svet je za današnjo znanost značilno dinamično pojmovanje, ki gleda svet, človeka in njegovo zgodovino v stalnem razvoju.

Dinamični vidik na koncilu

V skladu z miselnostjo našega časa je tudi v nauku zadnjega koncila močan in zanj značilen dinamični vidik v predstavljanju zgodovine in človeške družbe. Zlasti v njegovi Konstituciji o Cerkvi v sedanjem svetu tolikokrat naletimo na izraze: razvoj, evolucija, transformacija, dinamizem... Tako se tudi tu vidi, kako se je koncil prilagodil miselnosti in jeziku današnjega človeka.

Ne da bi koncil natančneje opredelil, koliko je sprejemljiv nauk

evolucionizma, ceni v tem pogledu dognanja moderne znanosti. O uspehih današnje znanosti namreč pravi: „Zgodovinske vede veliko prispevajo k temu, da na stvari gledamo z vidika njihove spremenljivosti in razvoja“ (Konst. 54).

Mnogoteri razvoj

Podlaga vsega človeškega napredka in razvoja je njegovo umno delo in pri tem najprej uspehi njegovega uma, napredek znanosti. „Vedno je človek s svojim delom in umom skušal bolj razviti svoje življenje; danes pa je, posebnost s pomočjo znanosti in tehnike, svoje gospodarstvo razširil skoraj čez vso naravo in ga še dalje širi“ (Konst. 33).

Današnje visoko stanje človekovega življenja je predvsem „bilo pripravljeno z ogromnim razmahom naravoslovnih in duhovnih, pa tudi socialnih ved, z razvojem tehnike in z napredkom v izdelovanju ter boljši ureditvi sredstev, ki omogoča povezavo med ljudmi“ (Konst. 54).

Napredek znanosti je imel za posledice razvoj na različnih drugih področjih človekovega življenja, zlasti v kulturi, gospodarstvu in socialnem življenju. To je rodilo pravo preosnovo v notranji ureditvi in načinu življenja narodov. „V naših časih opažamo globoke preosnove tudi v ureditvi in ustanovah narodov; te preosnove so posledica kulturnega, gospodarskega in soc. razvoja“ (Konst. 73).

Človeška družba je v svoji zgodovini v stalnem razvoju, tako da niti ni mogoče za stalno veljavno v podrobnostih določiti, kaj konkretno zahteva od ljudi obča blaginja. „Obča blaginja je v tem, kar zahteva v določenih okoliščinah, zaradi zgodovinskega razvoja podvržena nenehnim spremembam“ (Konst. 78).

Mnoge stvari, ki o njih govori koncil, so podvržene takemu nenehnemu razvoju, tako, da mora o njih govoriti le bolj v splošnih obrisih in jih ne more določati v podrobnostih. Spričo neizmerne raznoličnosti tako razmer, kakor oblik človeške kulture na svetu so ta izvajanja na mnogih mestih hoté začrtana le v splošnih potezah; še več, čeprav podajajo nauk, ki se ga Cerkev že oklepa, pa jih je vendar treba še poglobljati in dopolnjevati, ker gre neredko za stvari, ki so podvržene nenehnemu razvoju“ (Konst. 91).

Korist Cerkve

Koncil veliko omenja razvoj, ko govori o koristi, ki jo je Cerkev prejela od človeške družbe v njeni zgodovini. Cerkev ve, „koliko je prejela iz zgodovine in razvoja človeškega rodu“ (Konst. 44).

„Ker ima Cerkev vidno družbeno sestavo..., jo more bogatiti in jo dejansko bogati tudi razvoj človeškega družbenega življenja.“ Tako tisti, ki delajo pri razvoju družbe, posredno delajo za Cerkev, njej v korist. „Cerkve s hvaležno-

stjo ugotavlja, da tako v svojem občestvu kakor v posameznih svojih otrocih prejema mnogovrstno pomoč od ljudi kateregakoli sloja ali položaja; vsi tisti namreč, ki na področju družine, kulture, gospodarskega in socialnega družbenega življenja, pa tudi politike, tako narodne kakor mednarodne, prispevajo k razvoju človeškega občestva, dajejo po božjem načrtu nemajhno pomoč tudi cerkvenemu občestvu, kolikor je to občestvo odvisno od zunanjega sveta“ (Konstitucija 44).

Razvoj v božjih načrtih

Ves ta razvoj je od Boga hoten in se vrši pod vodstvom božje previdnosti. „Duh Boga, ki v čudoviti previdnosti vodi tok časov in prenavlja obličje zemlje, je pri tem razvoju navzoč“ (Konst. 26). Zlasti to velja za razvoj družbe k obči blaginji skupnosti in dostojanstvu človeške osebe, o čemer na tem mestu govori koncil.

V vsem razvoju se nadaljuje Stvarnikovo delo in ljudje pri tem sodelujejo s Stvarnikom. „S svojimi napori dalje razvijajo Stvarnikovo delo, koristijo blagru svojih bratov in z osebno dejavnostjo prispevajo k uresničenju božjega načrta v času“ (Konst. 34).

Pri pravem razvoju sveta na socialnem področju veliko pomaga Cerkev s svojim naukom in poslanstvom ljubezni. „Temeljni zakon človeške popolnosti in zato tudi preobrazbe sveta je nova zapo-

Slovenski duhovnik na kongresu

ved ljubezni; tistim torej, ki verujejo božji ljubezni, prinaša Kristus gotovost, da je vsem ljudem odprta pot ljubezni in da napori za vzpostavitev vesoljnega bratstva niso prazni" (Konst. 38).

Socialni razvoj Cerkev z razumevanjem ceni in pospešuje. „Cerkev torej v moči zaupanega ji evangelija razlaga človeške pravice in priznava ter zelo ceni tisti dinamizem današnjega časa, ki te pravice povsod pospešuje“ (Konst. 41).

Končni cilj vsega razvoja

Cilj vsega razvoja, ki vanj merijo božji načrti in vsa zgodovina, je Kristus. O tem koncil podaja globoki nauk sv. Pavla z besedami modernih teologov: „Božja Beseda sama, po kateri je vse ustvarjeno, je namreč postala meso, da bi tako kot popolni človek vse ljudi odrešila in povezala v sebi vse stvari. Gospod je cilj človeške zgodovine, točka, v katero se stekajo vsa hrepenenja zgodovine in civilizacije, središče človeškega rodu, veselje vseh src in izpolnitev vseh njihovih teženj. Njega je Oče obudil od mrtvih, ga povišal in posadil na svojo desnico; njega je postavil za sodnika živih in mrtvih, V njegovem Duhu oživljeni in združeni potujemo nasproti tisti dovršitvi človeške zgodovine, ki se popolnoma sklada z načrtom njegove ljubezni: „Prenoviti v Kristusu vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji“ (Ef. 1, 10).

Dr. Franc Gnidovec

NEKAJ VTISOV Z 39. EVHAR.
KONGRESA V BOGOTA, 18—25.
AVGUSTA

Mednarodni evharistični kongres se je pripravljaval s precejšnjo propagando. A na žalost, ne vedno objektivno in ne iskreno. V Venezuelo so prihajale vznemirljive vesti, da bo slaba organizacija, da bo manjkalo hrane, da bodo komunisti in nasprotniki vlade skušali vse storiti, da ga bodo motili, in podobno. Mor-da je bil to vzrok, da ni bilo tako veliko gostov, kot bi jih lahko bilo. Zdi se mi, da sem bil od Slovencev edini duhovnik ali verjetno sploh edini. Vse škofovske konference na svetu so dobile povabilo, da se udeležijo kongresa po svojih zastopnikih. Tajnik zagrebške oz. jugoslovanske škofovske konference je v angleščini odgovoril, da iz Jugoslavije ne bo nobenega škofa (pismo sem bral, ker so mi ga pokazali na uradu ga goste). Mons. Kunstelj mi je na obisku rekel, da bo verjetno nekaj Slovencev iz USA šlo na kongres. Zaman sem se oziral po duhovnikih. ljudeh, da bi ogledal kak znan obraz. Nikogar nisem našel. Ko sem se zanimal, ali je kaj Slovencev v Kolumbiji so mi rekli da, a niso ločili med Jugoslovani in Čehi. Tako da nisem nič jasnega razbral.

Glavne novice s kongresa so prinašali časopisi in televizija. Oni so verjetno več videli in vedeli, saj so papeža in njegovega legata od blizu spremljali, med tem, ko sem ju jaz le od daleč, kot navaden romar. A nekaj vtisov vendar lahko nanizam, ki se ne bero v časopisih.

Na splošno je bila organizacija kongresa dobra. Red je imela v skrbi vojska. Ker so se res bali kake sabotaže, je bilo prve dni vse preveč policije in vojaštva na ozemlju kongresa in celo na sami tribuni, kjer so bili liturgični dogodki. A kmalu je bilo manj redarjev. Sicer so pa bili potrebni, da so zadržali maso ljudstva, ki je od vsepovsod rinilo naprej in pritiskalo. Naprava zvočnikov je bila odlična. Zelo lepo se je vse slišalo po vsem kongresnem polju. Razlaga mašnih delov dobra in vse v najlepšem redu. Navdušenje in zbranost vernikov je raslo od dne do dne. Vsi smo zbrano poslušali liturgične obrede, ki so bili posvečeni raznim temam: po načelu: od nedelje do nedelje, ko je Gospod od mrtvih vstal, jedro in središče liturgičnega praznovanja in proglašanja.

V nedeljo je bila slovesna otvoritev.

Ponedeljek je bil posvečen ekumenizmu. Govorili so razni zastopniki ločenih kristjanov, tako luteranski nemški pastor, pravoslavni in anglikanski zastopnik. Po končanem obredu, kjer so skupaj molili in brali sv. pismo, je bila sv. maša v staroslovanskem obredu, ki jo je imel kardinal Slipý ob asistenci dru-

gih ukrajinskih škofov. Obredi so bili zelo slovesni, ornamenti še bolj blesteči, le nekaj je bilo narobe: vsa stvar se je zavlekla, ker je bila prejšnja celebracija božje besede zelo dolgo, tako da so ljudje začeli sredi maše odhajati, malo zaradi teme a še bolj zaradi mraza. Klima v Bogota je kot jeseni pri nas doma. Ponoči pade na 7 stopinj C in pa še veter začne vleči, tako da je res kar mraz. Mašniki so ostali ali skoraj sami, posebno, ker ljudje niso razumeli in pa ker je njih obred sam po sebi dolg.

Torek je bil posvečen začetnim zakramentom: krst in birma, kjer se je poudarilo dostojanstvo in odgovornost kristjana.

Sreda je bila dan pokore, spovedi. Evharistija je znamenje sprave z Bogom. Zastopniki raznih stanov so v "molitvi vernikov" prosili Boga odpuščanja: Tako zastopnik škofov, duhovnikov, družin, mladine, zastopnik politikov, delodajalcev in delavcev. En zastopnik vsakega stanu je prosil odpuščanja za stanovske grehe in opustitve. Zelo ganljivo.

V četrtek je bilo posvečenih več duhovnikov in diaconov. Ta dan je prišel sv. oče. On sam je posvetil vse nove kandidate v izredno lepi in ganljivi slovesnosti. Ta dan je bil še posebno slovesen zaradi prihoda papeža. Celebrant, v tem primeru sam papež, je poudaril v svojih nagovorih zlasti misel: duhovnik je služabnik božjega ljudstva, in posebno slabotnim, ubogim mora biti vedno na razpolago.

Petek je bil posvečen razvoju in napredku narodov. Sv. oče je govoril med mašo in povedal za vsak stan glavne dolžnosti in odgovornosti do človeške družine.

V soboto pa je bila poroka novih parov. Obred je bil svojski. Škof, ki je poročal, ni vzel zakonsko privolitve, pač pa je vsak zakonec sam to izrazil: Jaz NN se izročim tebi NN kot zakonski mož in te sprejemem kot zakonsko ženo ter obljubim, da ti bom zvest v veselju in bolečini, v ubožstvu kot v obilnosti, v zdravju kot v bolezni in te tako ljubil ter častil dokler naju smrt ne loči. Nevesta je podobno odgovorila.

V nedeljo je bil zaključek kongresa z zahvalno pesmijo.

Poglavje zase je seveda prihod sv. očeta. Navdušenje ob tem je bilo nepopisno. Sami ste mogli videti po televiziji in slediti njegovim korakom. Njegova navzočnost sama je vžgala navdušenje in veselje, da se ne da popisati. Njegovi govori so bili sprejeti kot navodila za življenje. In vsem je imel kaj reči: delavcem, kmetom, bolnikom, vodilnim slojem, duhovnikom, škofom. Dovolj snovi za premišljevanje in preučevanje. Vsem bo ostal v živem spominu, posebno še Kolumbiji, brez dvoma.

Janez Grile,
slov. izseljenski duhovnik
v Venezueli

Trpljenje in borba ukrajinske kat. Cerkve

Leta 988 se je ukrajinsko ljudstvo spreobrnilo h krščanstvu. To je bila doba, ko se je ukrajinska država (prej imenovana Rus) utrdila. Njeno glavno mesto je bilo Kijev. To je bilo pod vladanjem dveh velikih vladarjev: Vladimirja Velikega (980—1015) in Jaroslava Modrega (1019—1054).

V tej dobi se je tudi ukrajinska Cerkve razširila in cerkvenopravno uredila. Ker je Ukrajina sprejela krščansko vero od bizantinskega Vzhoda, je od Bizanca sprejela tudi obred; to se pravi: uredbo svoje cerkve in način bogoslužnih obredov. Zato je ukrajinska cerkev vzhodna Cerkve z bizantinskim obredom.

Prilagoditev tega obreda novemu okolju in drugim različnim spremembam, kakor nadomestitev grškega jezika pri bogoslužnih obredih s slovanskim jezikom in uvedba ukrajinskih značilnosti, ki so nastale v njeni zgodovini, sta pripomogli, da je ta obred dobil svoj poseben značaj. Zato se danes obred ukrajinske Cerkve ime-

nuje ukrajinsko-bizantinski, oziroma kratko „ukrajinski“.

Ukrajinsko ljudstvo je globoko verno. Zunanja znamenja, ki pričajo o njegovi veri, so njegova mnoga umetniška svetišča. Samo v Kijevu jih je bilo nad 300. Nekatera med njimi so izredne umetniške vrednosti. Skoraj 10 stoletij so kljubovala in se ohranila — prav do tedaj, dokler jih ni porušilo barbarsko sovjetsko brezboštvo, ali pa jih je ponižalo in porabilo samo za posvetne zadeve. številne in prekrasne podobe Kristusa in božje Matere (ikone), slovesnost bogoslužnih obredov, pri katerih vse verno božje ljudstvo sodeluje in izraža svojo vero s svojimi bogoslužnimi spevi z značilnimi napevi, ki jih izvaja s pravim mističnim navdihnjenjem, vse to dokazuje, kako globoko verno je ukrajinsko ljudstvo.

Petje je dar, ki ga je Bog sam podelil ukrajinskemu ljudstvu. Zato se s petjem zahvaljuje Bogu in ga časti.

VEDNO SO LJUBILI RIM

Če spremljamo ukrajinsko Cerkev od zore do zdaj, opazimo na njej značilno potezo: njeno zvestobo do prestola svetega Petra in prizadevanje, ohraniti zvezo z njim.

Ko je bila v nevarnosti zaradi razkola bizantinske Cerkve, s katero je bila povezana kot z materjo, ker jo je rodila za krščansko vero, je branila, varovala in ohranjala svojo pravovernost in zvezo s Petrovim sedežem, četudi je bizantinska Cerkev že davno prej pretrgala zvezo z Rimom.

Papež Gregorij VII. (1073—1085) je smatral ukrajinsko Cerkev vedno za katoliško in je bil z njo v pismeni zvezi tudi po Cerularijevem razkolu (1054). Papeževi zastopniki, ki so se potem, ko je bila pretrgana zveza med vzhodno in zahodno Cerkvijo, vračali iz Bizanca v Rim, so šli skozi Kijev, glavno mesto katoliške Ukrajine, ker so to pot smatrali za varnejšo, četudi je bila daljša.

NASILNO LOČENI

Pozneje je Ukrajina, ki se je tedaj imenovala kneževina Kijev, oslabljena v svoji politični in vojaški moči, prišla zaradi stalnih napadov azijskih mongolov pod oblast kneževine Moskve in bila potegnjena tako v razkol. To se je zgodilo zaradi nasilnega vpliva moskovskih uzurpatorjev, ki so v ločitvi ukrajinske cerkve od Petrovega sedeža in njeni podreditvi moskovski kneževini ki je bila že od njega ločena, videli uresničenje svojih sanj: priti do tega, da bo Moskva „tretji Rim“.

Vendar ukrajinska Cerkev je vselej kadar so ji razmere dopuščale v zgodovini, razodevala odločno voljo, da hoče obnoviti svojo zvezo z Rimom. Tako je na cerkvenem zboru v Florenci (1439) ukrajinski kardinal Izidor, metropolit kijevske kneževine in vse Rusije, podpisal listino, s katero se je obnovila zveza med vzhodno in zahodno Cerkvijo.

Cerkveni zbor v Brestu (1596), ki je simbol boja proti vsem nasprotnikom zveze z Rimom, pa je kronal

vsa prizadevanja in težnje ukrajinske Cerkve za obnovitev in ohranitev zveze z Apostolsko stolico v Rimu.

Zaradi zveze z Apostolsko stolico v Rimu je ukrajinska Cerkev pretrpela mnogo preganjanja in mučeništva. Veliko njenih sinov je žrtvovalo življenje v dokaz zvestobe katoliški Cerkvi. Spominjamo tukaj le na svetega Jozafata, škofa in mučenca cerkvene edinosti, ki je postal mučenec leta 1623. V tem letu je stoletnica njegove kanonizacije.

Toda preganjanja in mučeništva še ni konec. Kakor včeraj tako danes ukrajinska cerkev z mučeništvom svojih sinov izpričuje svojo zvestobo Petrovemu sedežu. Oropana svobode, kot vidna zgradba porušena in podrejena (marca 1946) s pomočjo krutega nasilja in izdajstva sedanjemu patriarhatu v Moskvi, pripravnemu orodju sovjetskega osvajanja in kolonizalizma, je sedaj spremenjena v „Cerkev molka“, ki moli in trpi in vsak dan daruje žrtve vseh svojih odpeljanih, zaprtih in trpečih sinov, ki vztrajajo v pravi krščanski veri, v zvestobi do sedeža Petrovega naslednika in v upanju na veliki dan svojega častiljivega vstajenja s Kristusom in na njegovo napoved o Cerkvi: „Peklen-ska vrata je ne bodo premagala“.

UKRAJINSKA CERKEV — DANES

Katoliška ukrajinska Cerkev v domovini oropana pravice do obstoja in delovanja, živi „cerkev molka“. Med narodi v svobodnem svetu, kjer se je naselilo večje število ukrajinskih iz-

seljencev, pa živi svoje polno življenje, se razvija in vedno bolj raste. V Kanadi ima ukrajinska metropolija svoj sedež v Winnipegu in ima 4 škofije: Winnipeg, Toronto, Edmonton in Saskatoon.

Številne cvetoče župnije imajo svoje socialne in podporne ustanove, pa tudi svoje sijajne župnijske šole, v katerih se poleg državnega učnega programa poučuje tudi verouk in ukrajinska kultura. V teh šolah se vzgajajo množice otrok ukrajinskih izseljencev. Četudi so ti kanadski državljani, so ponosni na svoj ukrajinski rod in zelo ljubijo svojo domovino, njeno kulturo in tradicijo.

Isto smemo reči o ukrajinski metropoliji v Združenih državah Severne Amerike, ki ima svoj sedež v Filadelfiji, in o njenih treh škofijah v Filadelfiji, v Čikagu in Stamfordu.

LATINSKA AMERIKA

V Latinski Ameriki so se ukrajinski izseljenci zlasti naselili v Braziliji, Argentini in Paragvaju. V Braziliji je zdaj tudi ukrajinski apostolski eksarhat. Zato je tu cvetoče krščansko življenje. Ohranjajo ga duhovniki tega eksarhata (večinoma so to očetje bazilijanci) in apostolski duh redovnic, sester Brezmadežne, ki je ukrajinska ustanova bizantinskega obreda.

V argentinsko republiko so prišli prvi ukrajinski izseljenci leta 1897. Naselili so se v pokrajini Misiones, ki je danes deloma tudi zaradi njho-

vega požrtvovalnega dela cvetoča argentinska provinca.

V prvih časih jim je manjkalo duhovne oskrbe, deloma tudi zaradi nezumevanja in težav, ker so imeli svoj posebni obred. Pozneje je prišlo nekaj škofijskih ukrajinskih duhovnikov, pravih misijonarjev. Posebno požrtvovalno so delovali misijonsko ukrajinski duhovniki: Janez Senyszyn, Emilijan Ananiewych in Waprowyrh, ki so poleg verske vzgoje posredovali ukrajinskim izseljencem tudi domačo kulturo, zgrajeno na zdravi domovinski tradiciji.

Božji služabnik, metropolit Andrej Šepticky, ki je leta 1922 obiskal ukrajinske izseljence, je občudoval misijonsko požrtvovalnost teh ukrajinskih duhovnikov.

Leta 1936 so prišli v pokrajino Misiones ukrajinski očetje bazilijanci in nadaljevali delo ki so ga začeli prvi ukrajinski misijonarji. Ti zdaj s pomočjo sester bazilijank vzgajajo ukrajinske izseljence v veri in kulturi njihove prave domovine.

Po zaslugi novega pokoncilskega duha more katoliška ukrajinska Cerkev danes svobodno, brez kakršnih koli pravnih ovir spolnjevati nalogo oznanjevanja evangelija, verskega pouka in ohranjati vero med svojimi izseljenci.

Apostolska stolica pospešuje in podpira to krščansko delovanje in povsod, kjer so ukrajinski izseljenci, ustanavlja zanje cerkveno načelstvo. V argentinski republiki, kjer je skoraj 150.000 ukrajinskih izseljencev, je pravkar ustanovila posebni eksarhat. Posebni eksarhat za ukrajinske izse-

ljence je tudi v Avstraliji, Franciji, Angliji in Nemčiji. Novoustanovljeni argentinski eksarhat vodi salezijanski škof, msgr. Andrej Sapelak, s sedežem v Buenos Airesu.

18 ŠKOFIJ V SVOBODI

Ukrajinska katoliška Cerkev, ki ne more delovati v domovini, živi in uspeva v svobodnem svetu. Vodi jo posebno cerkveno predstojništvo: 18 škofov z višjim metropolitom, kardinalom Josipom Slipyjem na čelu. Kakor je nekdanj iz prestolice Svete Modrosti v Kijevu in svetega Jurija v Lvovu, izžarevala luč evangelija in krščanske kulture ukrajinskemu ljudstvu od Karpatov do daljnjih obzorij ukrajinske stepe, ki se izgublja preko šumečega Dnepra in mogočnega Dona, ki pošiljata z brzino svoje neizmerno vodovje v Črno morje, tako ohranjanje danes sveta izročila svojih obredov in z močjo istega apostolskega duha, obnovljenega na II. vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru, z 18 škofijskih sedežev, raztrese njih po vsem svobodnem svetu, širi svoj učiteljski glas in vzgaja svoje sinove, da pričajo o svoji veri s svojim življenjem. Odmevi njenega nauka prihajajo danes tudi celo do oddaljenih prestolnic — danes praznih in molčečih — Svete Modrosti v Kijevu in svetega Jurija v Lvovu.

Priredil Gregor Mali

Med nami je bil kardinal Slipy

6. septembra je prišel v Buenos Aires na nekaj tedenski obisk med svoje izseljence v Argentini kardinal Josip Slipy, metropolit in primas katoliške ukrajinske Cerkve.

Kardinal je v svetu znan kot junška priča in branilec vere ter zvestobe sv. očetu pred napadi sovjetskega brezboštva. Zaradi tega so ga preganjali, zaprli in obsodili na osemnajst let ječe skupaj s še desetimi drugimi ukrajinskimi škofi, od katerih živi samo še kardinal Slipy.

Sovjetska vojska je zasedla Ukrajino leta 1939. Katoliška Cerkev se je znašla v zelo težkem položaju. Slutili so to, kar se je kasneje zgodilo: sovjeti so začeli preganjati in končno ukinili ukrajinsko katoliško Cerkev.

Tedanji ukrajinski metropolit in primas Andrej Šepticky, v katerem so Ukrajinci gledali živo znamenje Kristusove navzočnosti v Cerkvi in ki se je zavedal grozljive nevarnosti, je dosegel pri Vatikanu, da je bil msgr. Slipy imenovan za pomožnega škofa s pravico nasledstva v škofiji Lviv.

Kardinal Slipy, tedanji rektor fakultete v Lvivu, izredno sposoben in desna roka šeptickyja, je bil tajno posvečen za škofa 22. decembra 1939, med prvim sovjetskim zasedanjem.

„Najprej sem bil posvečen tajno,“ je pisal Slipy v švico, „še potem je bila novica o posvečenju sporočena javnosti. Da bi se imenovanju upiral, ni bilo ne časa ne možnosti, in tudi, v zadregi in sredi preganjanja škofovsko posvečenje ni čast, ampak predvsem težko breme.“

Novi škof, msgr. Slipy, je bil kljub široki izobrazbi globoko ponižen, ni iskal časti in zunanjih odlikovanj. Jasno se je zavedal, da ga Bog kliče v to službo zato, da bo zvesto služil Cerkvi in ukrajinskemu narodu v izredno težkih letih. Rad je sprejel „križ ukrajinske kat. Cerkve, da bi ga nosil do zmage ali do trenutka, ko bi ga moral odložiti edinole pred Gospodom.“ Temu težkemu poslanstvu je bil junaško zvest.

— — —

To, kar je metropolit Šepticky slutil in na kar je pripravljala duhovnike ter vernike — da bi bili „stanovitni v veri“ — se je zgodilo med drugim sovjetskim zasedanjem Vzhodne Ukrajine leta 1944. Po smrti metropolita Šeptickyja (1. novembra 1944) je težo križa sprejel kardinal Slipy, kot naslednik na metropolitnem sedežu.

Sovjetski tisk je začel vedno močnejše napadati katoliško Cerkev, škofo in duhovnike. Dolžili so jih izdajstva nad narodom in sodelovanja z nacistično vojsko. Nasilno uničevanje katoliške Cerkve se je začelo s člankom, ki ga je v začetku aprila 1945 objavil agent NKVD Rosovyč v „Vilna Ukrajina“ pod naslovom „S križem ali mečem?“

V noči 11. aprila 1945 je sovjetska policija aretirala metropolita Slipyja in vse ukrajinske škofo. Eno leto se ni vedelo, kje so. Znano pa je bilo, da niso bili aretirani zaradi sodelovanja z Nemci ali zaradi izdajstva naroda, ampak zato, da so Rusi strli najmočnejši upor sovjetizacije ukrajinskega naroda in zato, da bi ukrajinska katoliška Cerkev prišla pod

vodstvo moskovskega pravoslavnega patriarha.

To je dokazal „lažni koncil“, katerega so sklicale sovjetske oblasti od 8. do 10. marca 1946 v katoliški stolnici v Lvivu. Ob navzočnosti 216 odpadlih duhovnikov in 19 odpadlih vernikov ter številnih agentov NKVD (sovjetska politična policija) so razglasili ukinitve katoliške Cerkve, priključitev pravoslavni Cerkvi in popolno pokorščino sovjetskemu patriarhu v Moskvi.

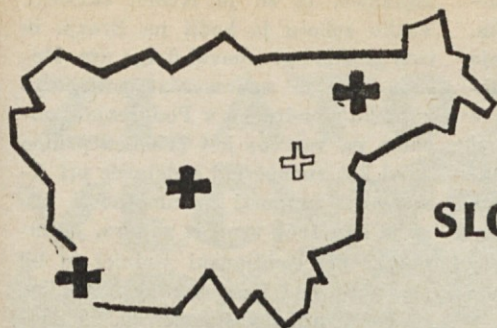
To dejanje je bilo prvič protustavno, ker sovjetska ustava sama — vsaj v teoriji — brani svobodo vere. Na žalost je to samo varanje svetovnega prepričanja, dejansko je bilo in je njihovo ravnanje popolnoma drugačno. Nemogoče je vedeti, kako sovjeti razlagajo pojem svobode in človeških ter narodovih pravic.

Drugič je bilo to dejanje znanje ponižujoče bojazljivosti: brez razloga so obsodili in uničili katoliško hierarhijo zato, da so zadušili odločne in javno spoštovane glasove škofov v obrambo katoliške Cerkve.

Za sovjete je edini veljavni razlog nasilje in podivjanost v službi kolonialističnega despotizma.

In zato, ker nimajo prepričevalnih dokazov, da bi uklonili moč duha, zato jo skušajo zatreti z nasiljem. A dosega jo ravno nasprotni učinek: sila duha vedno bolj raste in čeprav na zunaj zgleda onemogočena, kljubuje vsakršnemu nasilju in ga prej ali slej premaga.

Ne laskave obljube, niti možnost, da bi postal moskovski patriarh, ne grožnje ne nečloveška mučenja v ki-

NOVICE IZ SLOVENIJE

Odkrili so krščansko Emono. Slovanski javnosti so že dolgo poznani ostanki rimske Emone, ki je stala na mestu današnje Ljubljane. Arheologi so odkrivali obris starega mesta. Posebno jih je zanimal forum (glavni trg), okrog katerega so stari Rimljani razvrstili vse važnejše upravne, trgovske in kulturne prostore. Pri vseh teh izkopavanjih pa je manjkal

en člen, namreč krščanski element v stari Emoni. Nobenega materialnega dokaza ni bilo, da so v Emoni živeli kristjani. Sedaj jim je uspelo tudi to. Časovno so te ostanke stare krščanske arhitekture postavili med 4. in 5. stoletjem. Po nekaterih posebnostih pa z gotovostjo sklepajo, da so dočakale prihod Slovanov.

jevske in sibijske ječe, niso mogli streti kardinala Slipyja in ga privesti do tega, da bi izdal katoliško Cerkev ter prodal zvestobo papežu za ceno osebne telesne svobode.

Obsojen na osemnajst let prisilnega dela je sprejel težki križ mučencev in ga z ljubeznijo nosil po raznih krajih mučenja. Trpljenje lastnega križa je daroval za ukrajinsko Cerkev in narod. Ob vsaki priložnosti je odločno izpovedal zvestobo Kristusu in njegovi Cerkvi v prepričanju, ki nam ga vliva vera, da Kristusov križ vedno in nujno vodi do zmage.

Dne 22. junija 1968 zvečer je v bolnišnici v Trnovem v Ljubljani dočrpel profesor Jakob Šolar (DMZ), stolni dekan ljubljanskega kapitlja in papežev hišni prelat. Ta izredni duhovnik naše nadškofije in nenadomestljivi delavec na vseh področjih se je rodil 28. aprila 1896 na Rudnem v župniji Selca nad škofjo Loko. Še v ljudski šoli je prišel v ljubljansko Marijanišče, kjer mu je znani vzgojitelj in kulturni delavec Andrej Kalan za vse življenje vtisnil pečat ljubezni do dela za narod na vseh področjih. Po odlično končani gimnaziji je vstopil v ljubljansko semenišče in

bil s svojim 22. letom dne 1. septembra 1918 že posvečen za duhovnika. Umrli je samo dva meseca pred svojo zlato mašo. Najprej je opravljal službo prefekta v Marijanišču in nato v škofovem zavodu v št. Vidu nad Ljubljano. Nadškof Jeglič ga je zaradi izrednih talentov določil za profesorja v št. Vidu. Na ljubljanski filozofski fakulteti študiral slovenščino in francoščino, nato se je v francoščini še dve leti izpopolnjeval v Parizu, kjer je študiral predvsem fonetiko pri svetovnem strokovnjaku msgr. Beaupinu. V Parizu so takrat šolarja imenovali „najbolje francosko govorečega Jugoslovana“. Leta 1924 je nastopil službo profesorja v št. Vidu. Vsi njegovi dijaki še danes občudujejo edinstvenega pedagoga s širino duha in srca. Takrat je stopil tudi v središče takratnega mladinskega gibanja in nekaj časa tudi urejal revijo „Križ“. V krogom svojih sodelavcev se je lotil pisanja modernih slovenskih čitank za gimnazije. V tistih letih je napisal tudi svoj sloviti uvod k „Sovretovemu prevodu izpovedi sv. Avgušтина“. Pri Mohorjevi je takrat urejal Cvetje iz domačih in tujih logov in Detelove Zbrane spise, ki so sedaj v predelani izdaji spet izšli. Med zadnjo vojsko je z zavodom pribežal v Ljubljano in se s prelatom Breznikom naselil v Marijanišču. Njegove delavnosti vojska ni mogla prekiniti. Leta 1944 so ga Nemci odpeljali v Dachau in je tam dočakal ves izčrpan osvoboditev. Mnogim sojetnikom je bil angel varuh in mnoge slovenske rojake je pripravil na srečanje z božjim Sodnikom. Po osvoboditvi se je vrnil v Ljubljano. Tu je reševal zavodsko

knjižnico, ki so jo Nemci raznesli. Vsako soboto je hodil na Brezje in tam pridno spovedoval dolge ure. Nekaj časa je nadomeščal pokojnega župnika Vondraška v Podbrezjah, obenem pa ves čas kot čebelica pridno delal kot znanstveni sodelavec pri Akademiji znanosti in umetnosti. Ko se je leta 1957 vrnil iz zapora, je pomagal pri ljubljanski stolnici in bil naslednje leto imenovan za kanonika, po smrti prelata Šimenca pa za stolnega dekana (1965). V stolnici je bil spet neumoren in iskan spovednik in pridigar pri polenajsti nedeljski maši. Vse svoje duhovniške dolžnosti je opravljal z izredno širino in notranjim bogastvom. V teh letih je izdal pri mariborskih Obzorjih zapuščino svojega velikega prijatelja in sodelavca prelata Breznika „Jezik slovenskih pripovednikov“. Letos se je kot predsednik odbora za proslavo Baragove stoletnice smrti ves navdušil za to izredno svetniško osebnost in je zadnje mesece pred smrtjo z velikim garanjem pripravljaval novo izdajo njegovega življenjepisa. Izčrpno je že obdelal njegovo evropsko dobo, nato pa prezgodaj omahnil. Z njim smo izgubili tako izrazito, močno, bogato osebnost, da se tega komaj zavedamo. Kakšnih načrtov je bil še poln, kaj bi še vse rad povedal in zapisal, koliko izkušenj si je nabral, a zdaj je moral vse to pustiti in oditi. Zapustil nam je prelep zgled zvestega, neumorno delavnega in široko izobraženega duhovnika in znanstvenega delavca. Po vsej pravici ga moramo šteti med velikane slovenskega duha, ki je petdeset let zvesto stal ob svojem ljudstvu, z njim delal, molil in trpel.

ZLATO VEČNEGA JUDA

Hugo Wast

„Poslov ali ljubezni? V Kahalu mislijo, da si se zvezal z Adalidom in Julijem Ramom, da bi izkoriščali ta pogubni izum.“

Mauricio Kohen se je nasmehnil: „Sestra Tamara ima slab spomin! Še pred malo tedni si mi ponujala vse svoje imetje, da bi se polastil Ramove skrivnosti.“

„Nisem še govorila z Eliem Silbersteinom in sem se hotela maščevati nad Rheingoldi. Stvari so se spremenile. Razvrednotenje zlata bi bilo usodno za ves naš narod. Padli bi Rheingoldi in Meyerbeeri se ne bi rešili.“

Mauricio se je smehljal naprej.

„V Kahalu mislijo, da sem v zvezi z Adalidom. Kaj pa ti, kaj misliš?“

„Mislila sem, da si šel na prigode z onim gojimskim dekletom.“

„Saj si mi ti nasvetovala to pot.“

„Stvari so se spremenile. Naši sovražniki od tedaj so danes naši prijatelji. Torej, kaj si počenjal?“

„Razumel sem bolje od tebe, kaj bo prišlo: zato sem po docela zvestih

agentih mesece in mesece na skrivaj kupoval vse zlato, kar ga je bilo na prodaj v Buenos Airesu. Mislili so, da je kupec Rheingold, ko je v resnici on bil tisti, ki je v brk zapovedim iz Kahala prodajal zlato. Danes ima Hiša Meyerbeerov pol vsega zlata na svetu in se lahko spusti s svojimi nasprotniki v boj tudi na tem področju.“

„Koliko si plačal za zlato?“

„Nikdar več kakor desetino nekdanje cene.“

Tamara je ostrmela.

„Rešil si Rheingolde in pogubil Meyerbeere. Ali nisi bil Adalidov zaveznik? Ali nisi videl ton umetnega zlata, ki so ga bruhali Ramovi to-pilniki?“

„Julius Ram ni izdelal niti grama zlata. Adalid ga ni ne kupil, ne prodal niti miligram.“

„Kako to veš?“

„Bil sem zaveznik Adalidov in Ramov delavec. Adalid in jaz sva skupaj prišla na misel, da bova z Ramovo iznajdbo sprožila polom zla-

ta. Saj veš za moj načrt: hotel sem dvigniti svojo hišo tisoč komolcev nad hišo Rheingoldov, za katere bi bilo razvrednotenje zlata hujše kakor smrt. Berta Ramova je videla, da skoraj verjamem v izum. Ni hotela, da bi šel po gobe, in mi je zaupala resnico. Iz topilnikov njenega očeta ni prišlo več zlata kakor toliko, kolikor ga je na skrivaj spravila vanje ona po Adalidovem naročilu.“

„Čemu je dekle poslušalo Adalida?“

„Da bi onemogočilo judovske kupčije, ki vse temelje na tej kovini.“

„In ti si bil njen zaveznik?“

„Ne, ker sem zlato, ki sta se ga Blumen in Guttgold skušala znebiti, jaz pokupil tu in v Evropi po zaupnih agentih.“

„Torej ni ušlo iz judovskih rok!“ ga je s tihim glasom pohvalila Tamara.

„S pomočjo Berte Ramove sem kot delavec prišel v delavnico. Naročila mi je, naj delam tisto, kar je delala ona: sipal sem zlata zrnca v topilnike in cevke, kjer se je talil ali zorel svinčeni prah. To je bilo tisto zlato, ki ga je učenjak odkril z zmagoslavnim krikom. Adalid in jaz sva tako razmetala na tisoče kilogramov pravega zlata, ki so ga obiskovalci in celo delavci odnašali za spomin.“

„To je zmedo še pomnožilo in cene zlatu še bolj znižalo,“ je rekla Tamara.

„Znižalo je cene zlatu, ki so ga moji agenti potem kupovali po vseh trgih na svetu. Ali zdaj razumeš?“

Tamara je molčala zamišljeno, da se je Mauricio vznemiril.

„Sedi! Povej mi, kaj misliš zdaj!“ Odgovorila mu je:

„Razumem tvoj načrt. Premagati hočeš Rheingolde. Razumem tudi nekaj Adalidovega načrta: hotel je zaplesti v to zadevo Jude in vzbujati videz, da so pri tem poslu tudi Meyerbeeri, ki prodajajo tisto ponarejeno zlato.“

„Res, tak je bil njegov načrt. Jaz sem ga uganil in sem se mu ponudil v službo, ker mi je tako kazalo.“

„Ne razumem pa,“ je nadaljevala Tamara, „da se ni tudi on okoristil s padcem zlata, saj je vedel, da vse temelji na prevari, in da si ni napolnil blagajne, kakor si naredil ti.“

„Tudi jaz tega ne razumem,“ je zamišljeno odvrnil Kohen.

„Odvrnili so ga najbrž gojimski pomisleki.“

„Ne verjamem.“

„Torej moraš paziti na starega krščanskega lisjaka.“

„Naj bo star in lisjak in kar hoče, nikdar ne bo imel v glavi domiselnih in bistrih judovskih možganov.“

„Tolaži me, da slišim to od tebe. Mislila sem, da ti je ono gojimsko dekle zmedlo glavo.“

Mauricio je odgovoril nekam žalostno:

„Ali misliš, da je judovstvo uničljivo?“

„Ne vem. Kar sem vedela prej, zdaj ne vem nič več. Govorimo še naprej, da judovstva ni mogoče uničiti, in da ga ni krsta, ki bi mogel izbrisati obrezo. Toda za našimi kôsci hodijo krščanske Rute in pobi-

rajo najboljše klasje. Koliko spreobrnjenj je bilo zadnje čase v samem Buenos Airesu!“

„Tudi jaz sem bil spreobrnjenec. Krstili so me, pa njihov vodeni krst ni izbrisal krvavega krsta v sinagogi.“

„Naj bo vedno tako!“ je rekla Tamara in ga poljubila na čelo kakor mati.

„Tako bo,“ je odgovoril trdovratni obrezanec.

Toda nihče ne ve za pot božjih vetrov.

Nova poročila so se takoj razširila po borzi in sprožila veliko razburjenje. širila se je govorica:

„Julius Ram je nor. Umetno zlato je velikanska sleparija Rheingoldov, da bi se polastili vsega pristnega zlata.“

Ljudska jeza je bila tolika, da je morala Blumenova banka, ki so jo dolžili te poteze, prositi za stražo, da je ubranila svoja vrata pred množicami. Ker to ni zadostovalo, je v posebnem razglasu objavila, da je prodala vse pristno zlato, ki ga je imela, misleč, da je izum resničen. Blumen potemtakem ni bil krivec za prevaro, marveč njena glavna žrtev.

Potem so dolžili Meyerbeere. Toda Adalidov razglas je takoj pojasnil, kako in kaj.

„Kaj javnost briga, kdo je bil oče in kdo žrtev prevare, če je to bila v resnici prevara?“

„Res je, da je po zaslugi umetnega zlata, pa naj bo to zlato resničen ali domneven izdelek, svet stopil v dobo zatega blagostanja, kakor nima primere v zgodovini.

Krščanski svet, ki se je rešil spon, ne ve, čemu naj bi se pritoževal, če bodo v bodoče gospodarji zlata Judje s te ceste ali Judje z druge ceste.

O tem naj se posvetuje Kahal na svojih skrivnostnih sejah.

Adalidova beseda je pomirila duhove in razgovor o tej stvari se je preselil na področje denarnih podmen.

Kaj se bo zgodilo v denarstvu in v cenah, če se izkaže, da je umetno zlato bila potegavščina? Ali bo papirnati denar padal, če ne bo imel zatega poroštva? Ali bodo cene poskočile ali padle? Kako bo vrhovno sodišče rešilo pravde, ki se bodo začele z vesoljnim poravnavanjem dolgov?

In vrh vsega, kje je Julius Ram? Če se spet prikaže, ne bo mogoče dokazati, ne da je norec, ne da je slepar.

To so bili žalostni dnevi za Berto Ramovo. Okusila je vso grenkobo, ki more zadeti človeško srce.

Zaradi okoliščin je podpisala čudno pogodbo, ki jo je zdaj mogla izpolnjevati le z neizrekljivimi mukami.

Morala je lagati očetu in lagati Mauriciu, da bi rešila oba. Konec koncev pa je morala lagati še sama sebi in se blagrovati za srečno.

Dve leti je gledala očeta, kako se uničuje pri svojih pripravah in kako vrta po prividih o razkroju snovi.

Rodbina se je pogrezala v trdo siromaštvo. Pa Ram je le hotel nadaljevati poskuse, v katerih je bilo vse njegovo življenje. Znanstveni svet je sprejemal njegove članke in potrjeval njegove podmene.

Če bi bil izgubil hišo in vse priprave, ki jih ni mogoče znova po-

staviti kje drugje, bi bil moral ustaviti te čudovite poskuse. To bi bil smrtni udarec za njegove alkimistovske možgane, ki niso bili nikdar prav dobro uravnovešeni.

Če bi oče to bridkost preživel, bi znorel.

Tedaj jo je poklical Adalid in ji je ponudil mirno zavetišče za očetova raziskovanja, če privoli ona v to, da pomagata uresničiti načrt, ki ne bi nikomur prinesel škode.

Berta je bila edini človek, ki mu je oče zaupal.

Koliko noči je učenjak zaspal v starem naslanjaču, ne da bi se bil ločil od svojih ognjev, ko mu je poskus, ki ga ni bilo mogoče pretrgati, izpil vse moči.

Berta, ki je vedela nekaj o alkimiji, je čula ob njem in nadaljevala s poskusom.

V prostorih sredi Lezamskega parka, kjer je nekdanja bila topolnica, ki je bilo njene priprave hitro mogoče urediti za nove namene, je Julius Ram svojo delavnost podeseteril. Dneve in noči je prebil v vročem ozračju delavnice. Njegovi živci so bili strahotno razdraženi.

Proti njegovi volji je — najbrž zaradi pripovedovanj njegovega zaščitnika — prišlo v javnost nekaj sporočil. Govorili so, da so v menjalnicah že prodali nekaj zlatih palic. Pošta mu je nosila pisma z vsega sveta, ki ga je klical, naj svoj postopek razglasi. V nekaterih pismih je bilo jasno videti dvom in nezaupljivost in Julius Ram je rjovel kakor ranjen volk. Grozilo je, da bo zares zblaznel.

Sredi neke take noči je polmrtev od utrujenosti padel v naslanjač in poklical Berto.

S strahom in s ponižnostjo ji je pokazal novo pečico, ki jo je naredil po načrtih tistega čudovitega srednjeveškega alkimista, po čigar knjigi se je Nikolaj Flamel učil skrivnostne znanosti... To je bil aludel, retorta posebne oblike, ki jo posvečeni imenujejo s tem imenom. Ta je stala nad čudno pečico svojevrstne oblike, nad glasovitim athanorjem Juda Abrahamama.

Julius Ram je to pripravo naredil vso z lastnimi rokami in po nešteti varnostnih ukrepih. S poskusom ni začel prej, dokler ni napočil ugodni trenutek, ko so zvezde stale na določenih mestih. Zato je moral računati ne samo po zvezdoslovsko, marveč tudi po zvezdogledno, natančno po modrih navodilih Elija Ashmolea v knjigi „Theatrum Chemicum Britannicum“ (London 1652).

Začel je z alkimistovskim razkranjanjem snovi, ko je sonce stalo v znamenju strelca in mesec v znamenju ovna. Nazadnje je v strogem soglasju s tehničnimi navodili prišel do zorenja kovin tedaj, ko sta se sonce in mesec križala v znamenju leva. Ta postopek je treba razlagati ne zvezdoznansko, marveč zvezdogledsko, ker so za alkimista premičnice kovine, athanor pa predstavlja zanj ves sestav osvetlja.

Berta ga je poljubila in mu rekla: „Papa, odpočij se malo, pa bom jaz skrbela za athanor.“

To je bila enaindvajseta noč poskušanja.

Šlo je za to, da ponovi tisto, kar je v 18. stoletju storilo že nekaj nemških alkimistov, katerih navodila je Ram po težavnem razmišljanju razbral.

V prostorni stekleni posodi, do polovice napolnjeni z močnim kisom, je zmešal šest delov dobre ogrske sinje galice, tri dele bakrenega okisa, pol dela železnih opilkov in šest delov očiščenega živega srebra.

Vso to zmes je v posebnem stroju, ki ga je izumil sam, prej dolge ure mešal in tolkel, dokler ni dobil redke gošče, ki jo je prečistil skozi cedilo.

Kar je ostalo, je bila na pol trda snov, ki ni mogla skozi luknjice v koži. Vse to je teden dni grel v retorti Juda Abrama.

Sedmi dan je zadnjo uro dodal pest svojega projekcijskega prahu, kateremu je primešal drobce zlata, srebra in svinca. Vse to je počasi stopil v athanorju, precedil in tako dobil kos alkimistovskega bakra, ki je zelo različen od navadnega bakra.

Ta baker je zmešal z živim srebrom, s kisom in z ogrsko galico. Opral je amalgam s toplo vodo, ga strl in ga znova presejal skozi sito, da ga je očistil živega srebra, ki je še ostalo.

Potem je spet sedem dni grel to zmes kakor prej, spet amalkamiral baker z živim srebrom, ga zdrobil in znova presejal in stopil. Na koncu te vrste postopkov, ki jih ni smel pretrgati niti za sekundo, bi se morale tri četrtine amalgama, tako je trdila stara knjiga, spremeniti v najčistejše zlato.

Poskus je tekel že tretji teden,

ki bi moral po navodilih biti zadnji. Berta je zaničljivo gledala retorto, v kateri se je kuhala uboga zmes, desetkrat strta, stolčena, presejana in taljena. Potem pa je z drhtečo roko, kakor človek, ki dela greh, spustila vanjo dobršen kos zlata, ki ji ga je dal Adalid.

Stresla je retorto v talilnik, prižgala plin in na njegovem sinjka-stem plamenu stopila tisti sumljivi kup prahu.

Ko se je oče zbudil, se je že daniilo in ogromno mesto je vstajalo.

Ko je Julius Ram v livarskem kalupu, kamor je spraznil talilnik, našel kos čistejšega in svetlejšega zlata kakor pa je bilo zlato Inkov, je zmagovito zarjovel.

Od tega dne dalje je svet začel drhteti...

Učenjak pa se je čutil s svojim umom vzvišenega nad vsem tem. Bil je tako prepričan sam o sebi, da se mu ni zdelo vredno, da bi se bil mešal v silovito prerekanje o izumu. Zaglobil se je v večje poskuse.

Zdaj ni šlo za to, da bi dokazal svojo podmeno, marveč za to, da bi se zahvalil človeku, po čigar darežljivosti je prišel do tako zmagovitega konca.

Povečali so peči in najeli docela zanesljivega delavca, da bi prizanašali staremu učenjakovemu pomočniku, ki je bil zaradi dvajsetih let alkimije na pol nor.

Ta novi delavec je bil Mauricio Kohen. Adalid je privolil, da ga je Berta poklicala, potem se mu je zdelo prav, da ga seznani s svojimi načrti, čeprav je Mauricio igral pri tem svojo, posebno igro. (Bo še)

UVODNIK	577	Nocoj bodo z nami
ZA LETO VERE	597	Milost je za vse
KONCIL	623	Dinamizem v sedanji Cerkvi
BOGOSLUŽJE	591	Kako je sedaj z odpustki
CERKEV V SVETU	586	Cerkev in naša svoboda
	578	S sv. očetom izpovedujemo vero
	625	Slovenski duhovnik na kongresu
	627	Trpljenje in borba ukrajinske kat. Cerkve
MORALNI PROBLEMI	604	Poklic in priprava nanj
KOMUNIZEM, VERA IN ŽIVLJENJE V SLOVENIJI	607	9. Kultura in umetnost
VZORI IN DOGODKI	593	Iz dnevnika Janeza XXIII.
	631	Med nami je bil kardinal Slipy
V DRUŽINI	613	Najlepša leta življenja
	614	Naši tožljivci — 616 Očetovi zapiski
ZA MLADINO	617	Gradimo Slovenijo v svetu (VIII)
	619	Zadnja ura — 621 Danijelove zgodbe
ROMAN	635	Zlato večnega Juda
NOVICE	633	Iz Slovenije

NAROČNINA: Celotna naročnina v Argentini in obmejnih državah 2.100.— pesov; v ZDA in v Kanadi 7 dolarjev; v Avstriji 125 šilingov; v Italiji 2.800.— lir; drugače protivrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón Falcón 4153, Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pis., Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

Kanada: Ivan Marn, 131 Treeview Drive, Toronto 14, Ont., Canada.

Trst: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, Italia.

Avstrija: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

„Duhovno življenje“ je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Editor responsable: msgr. Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires. Reg. de la Prop. Intel. No. 343.966.

**Marija je kot najsvetejša božja Mati
takoј za Sinom povišana nad vse an-
gele in ljudi; zato ji Cerkev po pra-
vici izkazuje posebno češčenje. Saj
različne oblike pobožnosti do božje
Matere, ki jih je Cerkev odobrila
v okviru zdravega in pravovernega
nauka, v skladu s časovnimi in kra-
jevnimi razmerami ter primerno po-
sebni naravi in značaju vernikov, ho-
čejo doseči prav to, da ljudje ob če-
ščenju Matere bolj spoznavajo Sina,
ga ljubijo, povečujejo in spolnjujejo
njegove zapovedi.**

**Sveti zbor opominja vse sinove Cer-
kve, naj češčenje blažene Device ve-
likodušno pospešujejo in naj visoko
cenijo navade in oblike pobožnosti
do nje, ki jih je Cerkev priporočala
v teku stoletij.**

2. VATIKANSKI VESOLJNI CERKVENI ZBOR

